

АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

- Загальна характеристика громади
- Історична довідка
- Географічне розташування
- Природно-ресурсний потенціал
- Громадська активність та ЗМІ
- Характеристика населення та трудових ресурсів
- Економічний розвиток
- Ринок праці. Попит та пропозиція робочої сили
- Зовнішньоекономічна діяльність
- Інвестиційна діяльність
- Споживчий ринок
- Фінансовий стан та бюджет
- Інфраструктура громади

Загальна характеристика громади

15 квітня 2020 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 480-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Миколаївської області» з урахуванням розпорядження Кабінету Міністрів України № 719-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Миколаївської області» було затверджено територію Миколаївської міської територіальної громади, до складу якої увійшло місто Миколаїв. Миколаївська громада входить до складу Миколаївського району.

Миколаївський район (з адміністративним центром у місті Миколаїв) має в своєму складі також Березанську селищну, Веснянську сільську, Воскресенську селищну, Галицинівську сільську, Коблівську сільську, Костянтинівську

сільську, Куцурубську сільську, Миколаївську міську, Мішково-Погорілівську сільську, Нечаянську сільську, Новоодеську міську, Ольшанську селищну, Очаківську міську, Первомайську селищну, Радсадівську сільську, Степівську сільську, Сухоеланецьку сільську, Чорноморську сільську, Шевченківську сільську територіальні громади.

Миколаївська територіальна громада є найбільшою за чисельністю населення громадою (465,5 тис. осіб або 73,55 % від кількості населення району) серед громад Миколаївського району та однією з найменших за площею - 259,8 км² (або 3,2 %). Відповідно Миколаївська територіальна громада має найвищу густоту населення серед громад Миколаївського району та області із показником 1852,4 осіб на км², що у 22 рази більше густоти по району та у 41 раз - по області.

Порівняння Миколаївської міської територіальної громади з Миколаївським районом та Миколаївською областю

Таблиця 1

Території	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі району/області	Населення постійне, осіб	Населення у % до постійного населення району/області	Густота населення, осіб/км ²
Громада	259,8	X	465516	X	1852,4
Район	7771,1	3,2 %	632875	73,55 %	81,43
Область	24598	1 %	1091106	41,66%	44,35

Джерело: підготовлено за даними атласу АТУ України¹ та Головного управління статистики в Миколаївській області²

¹https://atu.decentralization.gov.ua/?_gl=1*3l865u*qa*MTA0MzYwMjYzOC4xNjc1MTA0MzEx*qa_F3S598KRMQ*MTY5Mzc4NDM3Ni4zMS4xLjE2OTM3ODQzODYuNTAuMC4w

² <https://decentralization.gov.ua/news/13404>

Порівняння із суміжними громадами Миколаївського району³

Таблиця 2

Показники	На 1 січня 2022 року			
	Миколаївська ТГ	Суміжна громада-Галицинівська ТГ	Суміжна громада-Костянтинівська ТГ	Суміжна громада-Веснянська ТГ
Територія, км ²	259,8	314,4	451,1	356,4
Населення постійне, осіб	465516	7620	9820	8850
Густина населення, осіб/км ²	1870,0	24,23	21,76	24,83
Кількість населених пунктів громади, од.	1	6	11	17
Кількість постійного населення центру громади, осіб	465516	1990	740	1140,0

Історична довідка

Миколаїв – місто з багатою історією та талановитими людьми, має статус історичного населеного місця⁴.

24 березня 2022 року Указом Президента України № 164/2022 з метою відзначення подвигу, масового героїзму та стійкості громадян, виявлених у захисті своїх міст під час відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України місту присвоєно відзнаку «Місто-герой України».

Миколаїв був заснований у 1789 році у місці злиття річок Південний Буг та Інгул. Своє ім'я місто отримало на честь Святого Миколая, захисника моряків. З ім'ям Святого Миколая, одного з найбільш шанованих святих, пов'язані і перша церква, побудована в місті у 1790 році, і перший корабель.

Життя міста було повністю підпорядковане суднобудуванню і флоту. Відкриття в 1862 році у місті морського торговельного порту, який спеціалізувався на продажу зерна, стало поштовхом до швидкого розвитку міста та

області. Цей факт знайшов своє відображення у гербі міста, що був затверджений у 1883 році та відновлений у 1997 році. Уже наприкінці XIX ст. Миколаївський порт посідав третє місце після Петербурга та Одеси за обсягом торгівлі із закордоном, а за експортом зерна, постачальниками якого були степові губернії, - перше місце.

За короткий для історії час місто перетворилося з маленької суднобудівної верфі на великий промисловий, діловий, політичний і культурний центр півдня України. Із часів "Святого Миколая" на суднобудівних заводах міста побудовано понад дві тисячі кораблів і суден, серед яких фрегати, панцерники, міноносці, підводні човни тощо. Після закінчення Другої світової війни Миколаїв став одним із найбільших центрів суднобудування в СРСР. Сьогодні Миколаїв – це розвинене індустріальне місто на півдні України, адміністративний центр Миколаївської області.

³ <https://decentralization.gov.ua/news/13404>
https://atu.decentralization.gov.ua/?q=1*3l865u*qa*MTA0MzYwMjYzOC4xNjc1MTA0MzEx*qa_F3S598KRMQ*MTY5Mzc4NDM3Ni4zMS4xLjE2OTM3ODQzODYuNTAuMC4w

⁴ Про затвердження Списку історичних населених місць України// Постанова № 878 Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року

Географічне розташування

Миколаїв належить до історично-географічного району Північного Причорномор'я; знаходиться в південній частині Миколаївської області у межах Причорноморської низовини та степової фізично-географічної зони.

Місто Миколаїв розташоване на лівому березі Бузького лиману на півострові при злитті рік Південний Буг та Інгул, за 50 км від Чорного моря; за 480 км на південний схід від м. Києва, за 130 км на схід від м. Одеси.

Природно-ресурсний потенціал

Клімат. Клімат помірно-континентальний з м'якою малосніжною зимою і жарким посушливим літом. Розташування території краю на південь від смуги високого атмосферного тиску (вісь Воєйкова) зумовлює при загальному домінуванні західного (атлантичного) переносу повітряних мас, що особливо посилюється влітку, суттєве значення у кліматоформуванні північно-східних континентальних повітряних мас зимового періоду.

Пересічна температура повітря за рік на основній частині території становить 8–10 °С. Пересічна температура січня змінюється від -5 °С на півночі області до -2 °С на півдні, де взимку близько 40 % днів із відлигами (оцінка — метеостанція Миколаїв). Пересічна температура липня — 20–23 °С, абсолютні максимуми — 39–40 °С, абсолютні мінімуми — від -30 °С до -34 °С.

Розподіл річних сум опадів на території краю зональний: на півночі області випадає 440–470 мм, у центральному і південно-східному районах — 390–410 мм, на південному заході — 330–345 мм опадів. Із підвищенням висоти місцевості над рівнем моря на кожні 100 м кількість опадів зростає на 10–26 %. Із загальної кількості опадів у теплий період (квітень–жовтень) випадає 70 % переважно у вигляді злив.

У теплий період року в степовій зоні області буває понад 15 днів із суховіями (у травні, серпні).

Миколаївська міська територіальна громада – як адміністративний та економічний центр області

Центр області — місто Миколаїв - потужний політичний, діловий, індустріальний, науково-технічний, транспортний та культурний центр.

Місто поділене на адміністративно-територіальні одиниці - адміністративні райони, які мають свої межі, територію та назви: Заводський район, Корабельний район, Інгульський район і Центральний район. Вони створені з метою зручності обслуговування майнового та природного комплексів міста. Межі, конфігурації та розміри районів Миколаєва визначаються з урахуванням їх історичних, географічних і містобудівних особливостей, чисельності населення, економічних характеристик, наявності інженерної інфраструктури та стану навколишнього середовища міста. Кожен район міста поділений на мікрорайони, які визначаються відповідно до соціальних і містобудівних характеристик.

Миколаїв є логістичним хабом Півдня України, адже через місто проходять три міжнародні

Миколаїв
місто на заході

транспортні коридори, а через Чорне море, місто має вихід до Нового шовкового шляху.

Місто Миколаїв - місто-порт. Водний транспорт міста представлений трьома морськими портами та одним річковим (ДП «Миколаївський морський торговельний порт», ДП «СК» Ольвія» (раніше ДП «Спеціалізований морський порт

«Октябрьск»), ТОВ «Морський спеціалізований порт «НІКА-ТЕРА», АСК «Укррічфлот», а також низкою приватних терміналів. Акваторії портів з'єднуються з морем через Дніпровсько-Бузький лиман.

Роль міста в області

Місто Миколаїв відіграє визначальну роль у формуванні соціально-економічного потенціалу Миколаївської області. За більшістю показників питома вага Миколаївської міської територіальної громади в загальнообласних обсягах перевищує 40 %.

42,7%

Зокрема, питома вага постійного населення міста Миколаїв у загальній кількості населення Миколаївської області поступово зростає з 42,3% в 2018 році до 42,7% - в 2021 році.⁵

Це свідчить про велику концентрацію населення у обласному центрі, де на одну Миколаївську міську територіальну громаду приходить 42,7% загального населення області, водночас на 51 інші громади області загалом приходить 57,3% або 1,12% (в середньому) загального населення області на одну громаду.

55,2%

Більше половини облікової кількості працівників Миколаївської області працюють у місті Миколаєві (55,2 %).

98,8%

З 2018 по 2020 роки середньомісячна заробітна плата в громаді поступово наближалась до загальноукраїнських показників. У 2020 році розрив в оплаті праці становив лише 2,7%. Одночасно, тенденція багатьох років щодо перевищення середньої заробітної плати в місті над середньою по області в 2020 році змінилася і порівняно з обласним показником рівень заробітної плати становив 98,8%.

40,9%

Місто має великий потенціал учнівської молоді. У місті Миколаєві навчається 40,9% учнів, що здобувають освіту у закладах загальної середньої освіти Миколаївської області в цілому.

40,9%

Кількість учнів у закладах професійно-технічної освіти міста складає 40,9% від кількості учнів у закладах професійно-технічної освіти Миколаївської області, що може свідчити про потенційну спроможність до забезпечення в майбутньому Миколаївської міської територіальної громади фахівцями робітничих професій.

97%

У Миколаєві зконцентровано 97 % всіх студентів Миколаївської області. Зазначена тенденція свідчить, що студентами вузів міста Миколаїв є не лише випускники шкіл міста, а й приїжджі випускники інших громад області, а можливо і інших регіонів України. Метою громади у цьому

⁵ Розділ підготовлено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області

напрямку є здійснення заходів щодо максимального залучення молодих фахівців навчальних закладів до майбутнього розвитку та функціонування громади.

52%

У Миколаївській міській територіальній громаді зосереджено більше половини капітальних інвестицій області. У 2018 році частка міста в загальному обсязі капітальних інвестицій становила 60,7 %, в 2020 році – 62,2 %. Навіть при зменшенні до 52 % в 2021 році громада відіграє визначальну роль в формуванні інвестиційної привабливості та інвестиційної активності Миколаївської області.

43,2%

Протягом 2018-2021 років в громаді зосереджено також більше 2/3 частини обсягів житлового будівництва по Миколаївській області. За даними Миколаївського обласного управління статистики, в 2022 році практично все будівництво області було зосереджено в місті Миколаєві – 89,4 %. Провідне місце займає місто і в загальному виробництві будівельної продукції в Миколаївській області (від 64,1 % в 2018 році до 43,2 % - в 2021 році).

Питома вага громади в загальнообласному показнику «Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію» за I півріччя 2023 року складає 51,9%.

30%

Показники питомої ваги обсягу реалізованої продукції (товарів, робіт) Миколаївської міської територіальної громади в обсягах Миколаївської області є дещо меншими за попередні індикатори та складають біля 30 відсотків.

Це є свідченням збереження промислового потенціалу, який потрібно розвивати та ефективно використовувати в майбутньому для повоєнного відновлення та подальшого сталого розвитку Миколаївської громади.

Громадська активність та ЗМІ

Активність організацій громадянського суспільства в місті з року в рік зростає. В 2021 році було зареєстровано 1998 організацій, в 2022 році – 2011, а станом на червень 2023 року в межах м. Миколаєва зареєстровано вже 2023 громадських об'єднання.⁶ У період воєнного часу на тлі кількісного збільшення фактично активну діяльність веде невелика частка ГО (34 юридичні особи).

У зв'язку із дією воєнного стану діяльність більшості активних громадських об'єднань проявилась у вигляді волонтерського руху,

спрямованого на підтримку Збройних Сил України, соціально незахищених верств населення, насамперед тих, що постраждали від військових дій на території Миколаївської області та самого міста, а також внутрішньо переміщених осіб. Так, у місті з перших днів вторгнення працювало близько 15 гуманітарних штабів та волонтерських центрів, а саме: волонтерський штаб Volunteer UA, гуманітарний штаб «ДОФ», гуманітарний штаб «Мрій Дій», волонтерський центр «ДАНА» у мкрн Варварівка, гуманітарний штаб МОБФ «Сприяння дітям», гуманітарний штаб БФ

⁶ за даними Миколаївської міської ради

«Журавлі», Миколаївський міський гуманітарний штаб, Оперативний штаб Миколаївської Обласної Організації Товариства Червоного Хреста України, Ресурсний центр громадських ініціатив, гуманітарний штаб Корабельного району «Корабельний край», волонтерський центр БФ «Щедрик», гуманітарний штаб «СпівДія хаб Миколаїв», волонтерський штаб «Inspire Volunteers», гуманітарний штаб ОБФ «Доброта та довіра» та Миколаївський штаб допомоги «Південний захист».

Провідними інструментами громадської участі протягом 2022-2023 років у місті Миколаєві залишаються такі:

- діяльність консультативно-громадських органів при виконавчих органах Миколаївської міської ради (зокрема свої засідання проводить експертно-громадська рада при виконавчому комітеті Миколаївської міської ради);
- участь в онлайн-опитуваннях з питань відновлення міста Миколаєва, перейменування міських топонімів, що потребують зміни на підставі Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії»;

- участь активної громадськості у публічних онлайн заходах щодо розробки стратегічних документів по відновленню міста Миколаєва після наслідків обстрілів, завданих військами держави агресора.

На території міста Миколаєва утворено 33 органи самоорганізації населення, з них 5 органів перебувають у стані припинення діяльності.

У Миколаєві розвинуті як місцеві електронні, так і друковані медіа. У 2023 році на території м. Миколаєва здійснюють діяльність 4 суспільно-політичні газети.

Основні телеканали, що здійснюють мовлення:

- КП «Телерадіокомпанія «МАРТ». Територія ефірного мовлення – Миколаївська область;
- ТОВ «Телерадіокомпанія «НІС-ТВ». Наразі мовлення здійснюють в Youtube;
- UA:Миколаїв (Філія акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» «Миколаївська регіональна дирекція»). Територія ефірного мовлення – Миколаївська область.

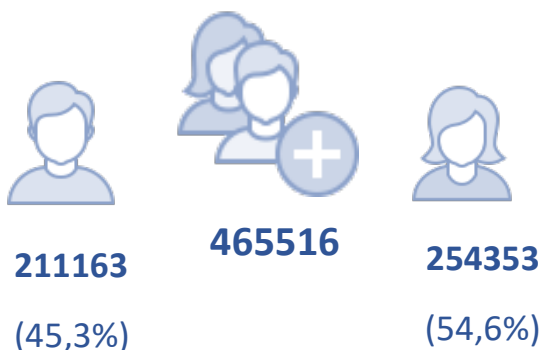
Основні радіоканали: Українське радіо «Миколаїв» (Підпорядкування: АТ «НСТУ»). Територія ефірного мовлення – Миколаївська область.

Основні Інтернет-видання:

№ з/п	Найменування видання	Адреса видання	Середня відвідуваність, тис.користувачів
1	«Новости N»	http://novosti-n.org	2400,0
2	«Преступности.НЕТ»	https://news.pn	1360,0
3	«НікВести»	http://nikvesti.com	179,3
4	Inshe.TV	http://inshe.tv	97,66
5	«Свідок Інфо»	http://svidok.info	34,33
6	«Корабелов.інфо»	http://www.korabelov.info	294,93
7	«Шиповник»	https://shipovnik.ua	14,8
8	«Миколаївська правда»	http://www.nikpravda.com.ua	30,73
9	«Центр журналістських розслідувань»	https://nikcenter.org	67,8

Характеристика населення та трудових ресурсів

За останніми наявними статистичними даними чисельність постійного населення міста Миколаїв станом на 01.01.2022 становила більше 465 516 осіб.

Все населення громади відноситься до категорії міського населення.

За період з 2001 по 2022 рік населення Миколаївської міської територіальної громади зменшилось на понад 46,4 тис. мешканців або на 8,9 %. Фактичну наявну кількість мешканців станом на 01.01.2023 неможливо встановити у зв'язку із відсутністю даних. Повномасштабна війна РФ проти України спричинила масову евакуацію населення. На кінець 2022 року (за оцінками) в місті залишилося біля 220-230 тисяч. В 2023 році відбувається поступове повернення населення до міста і станом на серпень загальна чисельність мешканців (за опосередкованими оцінками) на початок 2023 року перевищила 50% довоєнної кількості.⁷ За оцінками станом на травень 2023 року в квітні чисельність наявного населення зросла вже до 90% довоєнного рівня.⁸

Починаючи з 2000 року зменшення населення відбувалось за рахунок природного скорочення, тобто перевищення смертності

над народжуваністю. Найбільше природне скорочення зафіксовано протягом 2021 р. та складало 6,5 тис. осіб, найменше в 2010 р. - 2,35 тис.осіб.

Сальдо міграції населення громади протягом досліджуваного періоду, незважаючи на динаміку постійного зменшення абсолютних показників, залишається позитивним (за винятком 2010 року). До громади приїжджає більше осіб ніж її покидає. Але даний показник за 2022-2023 роки потребує додаткового дослідження з урахуванням вимушеного переміщення мешканців громади в інші громади України або закордон.

Статевий склад населення протягом останніх 20 років майже не змінився та характеризується переважанням кількості жінок над чоловіками. Так, в 2002 році розподіл населення за статтю складав 276,3 тис. жінок (або 54,27% від загальної кількості мешканців) та 232,8 тис. чоловіків (або 45,73% від загальної кількості мешканців). Зазначена пропорційність майже не змінилась у 2021 році. Зокрема, кількість жінок складала 254,3 тис. осіб або 57,7%, а кількість чоловіків 211,1 тис. осіб або 42,3 % від загальної кількості мешканців.

За останні 20 років у громаді зменшився коефіцієнт «забезпечення чоловіками на 1000 жінок» з 868 чоловіків у 2002 році до 830 чоловіків – в 2021 році або на 38 осіб. Враховуючи втрати чоловіків у результаті війни на фронті та збереження існуючої тенденції можна очікувати в перспективі наступних 20

⁷ . <https://www.unian.ua/war/oleksandr-syenkevich-pro-zhittya-mikolayeva-pislya-zvlnennya-hersonu-interv-yu-12088158.html>

⁸ <https://visitukraine.today/uk/blog/1824/povernulos-90-naselennya-yak-zive-mikolaiiv-ta-oblast-syogodni>

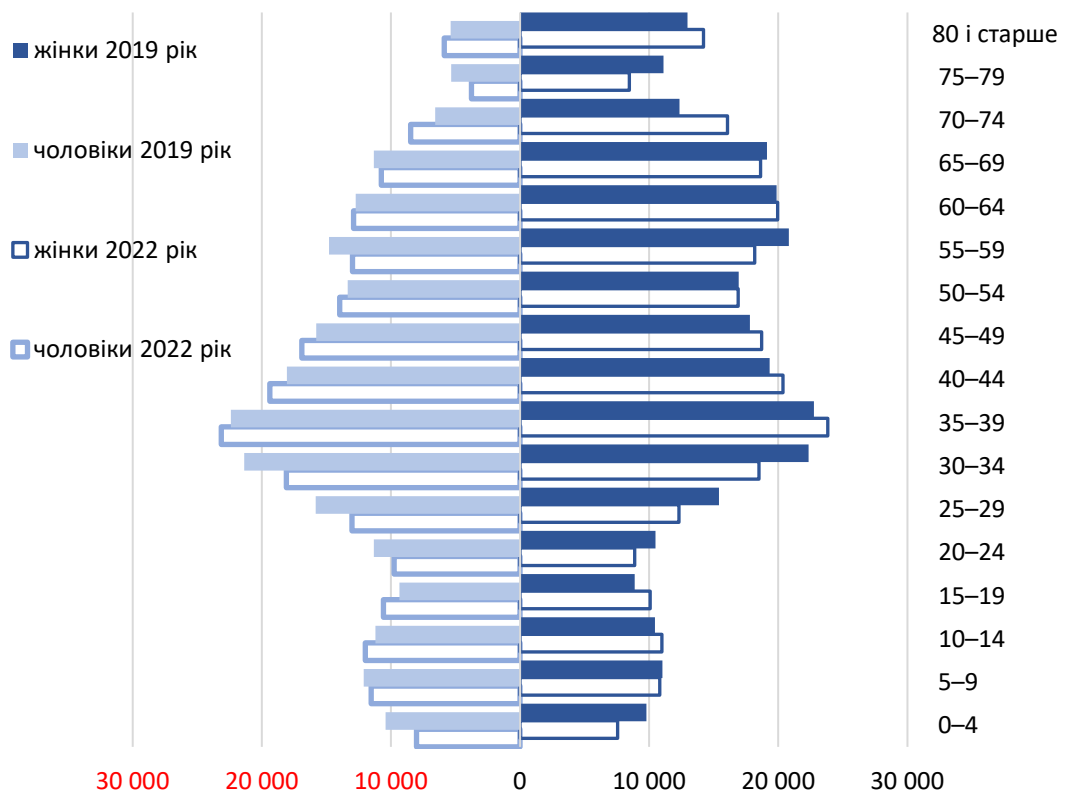
років подальшого погіршення співвідношення між жінками та чоловіками в громаді.

Розподіл населення за віковими групами в Миколаївській міській територіальній громаді свідчить, що найбільшу питому вагу має вікова група 15-64 роки, яка складає 318,4 тис. осіб, або 68,3% від загальної кількості мешканців громади. Наступною за кількістю є вікова група 65+ років, яка складає 86,2 тис. грн. або 18,5%, тобто майже кожен 5 мешканець громади є у віці понад 65 років. Найменшою віковою групою є група дітей 0-6 років, яка складає 23,9 тис. осіб або 5,1 % від загальної кількості мешканців, та діти від 7 до 14 років (37 тис. осіб або 8,9 %). Загалом ці дві групи становлять 60,9 тис. осіб, що

в 1,4 рази менше ніж категорія населення 65 + років.

Незважаючи на повномасштабну війну, під час опитування миколаївців в 2023 році більшість респондентів на питання щодо перспектив майбутнього дітей в громаді надали позитивну відповідь, але за умов наявності безпеки. Про що зазначило 579 осіб або 45% від загальної кількості опитаних. Безумовно планують майбутнє своїх дітей в Миколаєві 15% мешканців.

Не планують майбутнє своїх дітей в місті Миколаїв 515 опитаних батьків (або 40%), про що зазначили в своїх відповідях на запитання анкети «ні» або «скоріше за все ні».

Поступово в громаді зменшується чисельність осіб працездатного віку у віці 20-59 років.⁹ Дана тенденція є характерною як для чоловіків, так і для жінок. Так, кількість чоловіків працездатного віку у 2020 р.

зменшилась на 1,1 % порівняно з попереднім роком та складає 131,4 тис. осіб, чисельність жінок працездатного віку за цей період зменшлась на 1,6 % та складає 143,4 тис. осіб.

⁹ За відсутності показників вікової групи 16-59 років для жінок та чоловіків аналіз проведено за населенням у віці 20-59 років

Загальне зменшення складає 1,4% або майже 4 тис. осіб (3904 особи).

Таблиця 7

Середній вік постійного населення за статтю на 1 січня

Рік	Обидві статі	Чоловіки	Жінки
2019	42,6	39,6	45
2020	42,9	39,9	45,3
2021	43,1	40,2	45,6
2022	43,3	40,3	45,8

Середній вік постійного населення Миколаївської міської територіальної громади з року в рік повільно, але зростає. На тлі зменшення народжуваності це свідчить про

старіння населення громади та, як наслідок, в майбутньому скорочення чисельності населення працездатного віку і збільшення соціального навантаження на місцевий бюджет з метою підтримки літніх людей.

Таблиця 8

Демографічне навантаження на населення у віці 15–64 роки (на 1000 осіб постійного населення) станом на 1 січня

Рік	Загальне навантаження	Особами у віці	
		0–14 років	65 років і старше
2019	453	197	256
2020	458	195	263
2021	462	194	268
2022	462	191	271

Старіння населення громади спричиняє поступове збільшення демографічного навантаження на економічно активне населення.

Так, у 2019 році на 1 тис. осіб у віці 15-64 років припадало 197 осіб віком 0-14 років та 256 осіб віком 65 років і старше. У 2022 році ці показники становили відповідно 191 та 271 особа. Враховуючи падіння народжуваності в громаді, зменшення демографічного навантаження на 1000 осіб економічно активного населення особами у віці 0-14 років є логічним. Загальне зростання показника забезпечується збільшенням навантаження особами у віці 65 років і старше.

З 2000 року відбувається зменшення шлюбів і розлучень в громаді. Найбільша кількість зареєстрованих шлюбів в громаді була зафіксована у 2015 році - 3,8 тис. осіб. Водночас найбільша кількість розлучень мешканців зафіксована у 2000 р. із кількістю 2,9 тис. осіб та 2005 роках по 2,3 тис. осіб. Загальна кількість укладених шлюбів у вказаних роках складає 19,8 тис. осіб, розлучень 14,4 тис. осіб. З 2015 року відзначається скорочення кількості як укладених шлюбів, так і розлучень. Частково це можна пояснити поширенням тенденції спільного проживання чоловіків та жінок у цивільному шлюбі.

Ринок праці¹⁰. Попит та пропозиція робочої сили

Зважаючи на структуру економіки м. Миколаєва, ринок праці міста помірно диверсифікований як за видами економічної діяльності, так і за основними роботодавцями. Значна чисельність мешканців міста зайнята у малому бізнесі (фізичні особи-підприємці, самозайняті та наймані працівники у фізичних осіб-підприємців) та бюджетній сфері (установи освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, державного управління).

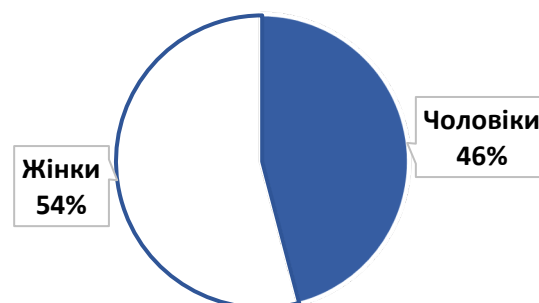
Під час війни ринок праці в місті є незбалансованим – пропозиція робочої сили значно перевищує наявний попит. За даними сайту Work.ua, станом на 01.07.2023 у місті Миколаїв із 30-денним терміном розміщення оголошень співвідношення попиту та пропозиції становить 970 наявних відкритих вакансій на 2727 розмішених резюме. Або на 1 відкриту вакансію претендує 3,5 особи.

Гендерний розподіл шукачів роботи виглядає наступним чином: 46 % від загальної кількості резюме (або 1252 резюме) розміщено від чоловіків та 54% (або 1474 резюме) - від жінок. Зазначені показники свідчать, що жінки частіше шукають роботу та відповідно мають більше розмішених резюме.

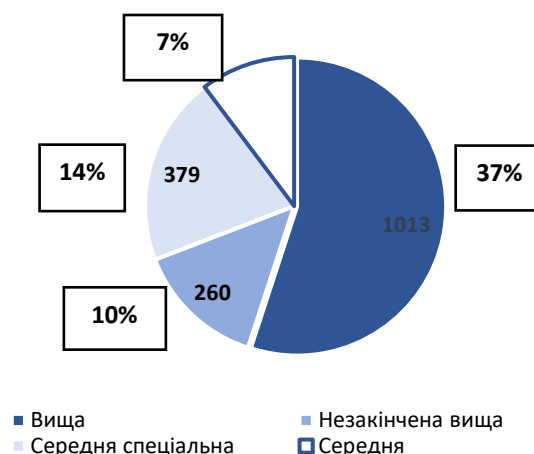
Найчастіше шукають роботу люди з вищою освітою. Зокрема, 1013 резюме (або 37% від загальної їх кількості) містять інформацію, що потенційний шукач роботи має вищу освіту, 260 резюме або 10 % від загальної кількості резюме містять інформацію, що потенційний шукач роботи має незакінчену вищу освіту. Про наявність середньої освіти зазначено в 379 резюме або 14 %.

Роботодавці в заявлених 937 вакансіях (або 96% від загальної їх кількості) пропонують зайнятість повний робочий день, водночас лише 56 % потенційних шукачів у 1525 резюме

Гендерний розподіл шукачів роботи

Освітній профіль шукача роботи

зазначають про можливість працювати повний робочий день.

Досвід роботи понад 5 років мають 43% шукачів роботи. Одночасно, більше третини (34%) людей, що шукають роботу взагалі не мають досвіду.

Найбільш популярними вакансіями є продавець-консультант із запропонованою заробітною платою 12,0 тис. грн, водій із заробітною платою 20,0 тис. грн та кухар із заробітною платою 14,0 тис. грн. У той же час найменш популярними вакансіями є

¹⁰ розділ підготовлено з використанням даних ресурсу www.work.ua

охоронець із запропованою заробітною платою 10,5 тис. грн, швачка із заробітною платою 12,5 тис. грн та вантажник із заробітною платою 12,5 тис. грн.

Найбільш популярними резюме є продавець-консультант із запропованою заробітною платою 10,0 тис. грн, начальниця із заробітною платою 25,0 тис. грн. та адміністратор із заробітною платою 12,0 тис. грн. В той же час найменш популярними резюме є комірник із запропованою заробітною платою 1,2 тис. грн, оператор ПК із заробітною платою 10,0 тис. грн та начальник відділу із заробітною платою 25,0 тис. грн.

За даними департаменту праці та соціального захисту Миколаївської міської ради, станом на 01.01.2023 було в наявності 790 вакансій. З них найбільшим є попит на працівників робітничих професій – 380 вакансій, найменше працедавці зацікавлені в працівниках, які не мають спеціальної підготовки. Протягом 2022 року було працевлаштовано 984 особи (з них 611 осіб – жінки та 373 – чоловіки).

З поверненням у 2023 році мешканців до міста поживляється економічна діяльність та збільшується потреба в працівниках. Зокрема, за даними ресурсу Work.ua, станом на 01.07.2023 було відкрито 970 вакансій.

Таблиця 9

1	Загальна к-ть працевлаштованих	Всього осіб	Жінки	Чоловіки
	2021	2072	1304	768
	2022	984	611	373
2	Загальна к-ть безробітних	Всього осіб	Жінки	Чоловіки
	2021	9661	5847	3814
	2022	8796	5348	3448

За даними офіційної статистики, кількість зареєстрованих безробітних в 2022 році зменшилась як серед жінок, так і серед чоловіків. Враховуючи міграційні та демографічні тенденції воєнного стану та те, що обрахунок безробітних за методологією МОП не проводиться, фактичний рівень безробіття встановити неможливо. Протягом 2018-2020 років відбувалось хоч і не значне, але поступове зростання середньої заробітної плати по місту. Так, середня заробітна плата у місті Миколаєві у 2020 році становила 12528 грн, що на 6,5% більше ніж у 2018 році.

Незважаючи на тенденцію до зростання рівня середньої заробітної плати по місту

Миколаєву, наразі все ще існує факт заборгованості із виплати заробітної плати на підприємствах міста та перед органами Пенсійного фонду України.

Збільшення рівня середньої заробітної плати насамперед залежить від зростання мінімальної заробітної плати, встановленої на державному рівні. Її зростання в подальшому також можливе за умови зростання обсягів виробництва, робіт та послуг як у державному, так і в приватному секторах економіки та легалізації заробітної плати працівників в приватному секторі.

Економічний розвиток

Економічний потенціал м.Миколаєва характеризується багатогалузевою промисловістю, розгалуженою транспортною мережею та розвиненим портовим господарством. Крім того, місто має розвинену

мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури.

Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності помірний: у

2021 та 2022 роках, як і в попередніх періодах, зберігалась певна залежність господарського комплексу та бюджету громади від діяльності окремих провідних підприємств. Основними платниками обов'язкових платежів до бюджету громади є підприємства промисловості, транспорту та зв'язку, сільського господарства, бюджетної та фінансової сфер.

Протягом останніх 10 років спостерігається позитивна динаміка збільшення

zareєстрованих юридичних осіб в місті. З 2010 по 2022 рік у громаді кількість zareєстрованих юридичних осіб збільшилась на 12,4 тисяч осіб або майже на 55%. Це водночас може свідчить про покращання інвестиційного клімату, ефективності роботи місцевих програм з підтримки місцевого бізнесу, але зростання кількості не свідчить про статус (банкрутство, ліквідація), активність, сталість та ефективність діяльності юридичних осіб.

Таблиця 10

2020 рік	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	з них мікропідприємства
% до загальної кількості відповідних підприємств по області	75	54,8	54,5	54
% до загальної кількості підприємств міста	0,1	3,5	96,4	85,7
на 10 тис. осіб наявного населення	0	5	126	112

Показники 2020 року свідчать про концентрацію великого бізнесу у місті Миколаєві. Частка великих zareєстрованих в Миколаєві підприємств складає 75% таких підприємств у цілому по області. Аналогічною є ситуація щодо середніх та малих підприємств: на місто Миколаїв припадає більше половини середніх та малих, у тому числі мікропідприємств області.

Незважаючи на зростання кількості юридичних осіб, водночас середньооблікова штатна кількість працівників за аналогічний період (10 років) зменшується. Зокрема, середньооблікова штатна кількість працівників зменшилась на 30,2 тис. працівників або на 23,14%. Це може свідчити про збільшення ефективності роботи працівників, автоматизації процесів виробництва та, водночас, про наявність тіньового ринку праці.

Таблиця 11

2020 рік	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	з них мікропідприємства
Кількість зайнятих працівників, осіб	19117	38426	24389	11437
% до загальної кількості зайнятих працівників на відповідних підприємствах області	81,2	60,5	54,1	52,7
% до загальної кількості зайнятих працівників по місту	23,3	46,9	29,8	14

Найбільша кількість мешканців громади (38,4 тис. осіб) були зайняті на середніх підприємствах, що складає 60,5 % до загальної кількості зайнятих працівників на відповідних підприємствах області, водночас 19,1 тис. осіб громади зайняті роботою на великих підприємствах, що складає 81,2 % до загальної кількості зайнятих працівників на відповідних підприємствах області.

Промисловість займає важливе місце у місцевій економіці як з точки зору формування та розвитку ринку праці, так і наповнення бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів. Місто входить до числа найбільш промислово розвинених міст України.

Обсяги реалізованої промислової продукції та роздрібний товарооборот мають чітку тенденцію до збільшення. Зростання обсягів реалізованої промислової продукції за 2021 рік у порівнянні із 2018 роком складає 4646,7 млн грн або 27,0%, пропорційне збільшення відбувається в сфері роздрібного товарообороту - 5392,9 млн грн або 46,8 %. Протягом 2022 року в умовах повномасштабної агресії Російської Федерації проти України відбулось значне зменшення обсягів реалізованої промислової продукції - на 42,3%.

Частка великих підприємств міста в загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) відповідних підприємств по області за 2020 рік складає 70,2%, середніх - 70,1% , малих підприємств - 65,6%. Зазначена динаміка є позитивною протягом 2018-2020 років.

За останні 10 років питома вага у структурі промислового комплексу м. Миколаєва за основними галузями значно змінилась. Зокрема, металургія та виробництво готових металевих виробів зменшились з 30,1 % у 2013 році до 2,4% у 2022 році, також зменшились машинобудування, ремонт та монтаж машин і устаткування з 24,5% у 2013 році до 9,9% у 2022

році. Значно зросла питома вага по галузі постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря з 20,8 % у 2013 році до 59,4% у 2022 році. Щодо інших галузей питома вага значно не змінилась, зокрема провідне місце в переробній промисловості займають виробництво харчової продукції (16,3%) та машинобудування (14,9%). Протягом 2022 року вплив негативних чинників на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста Миколаєва був суттєвим. Окремі великі підприємства, які забезпечували найбільшу частку обсягу реалізованої промислової продукції міста, призупинили свою діяльність або працювали не на повну потужність. Частина підприємств релокувались в більш безпечні регіони України. У 2022 році підприємствами міста було реалізовано промислової продукції на суму 12,6 млрд грн, або 17,3% від загальнообласного обсягу.

Стратегічною галуззю міста Миколаєва залишається транспортний комплекс. На території міста розміщені морські та річкові порти, потужний залізничний вузол, автовокзал та автостанція, система громадського транспорту, поблизу міста розташовані міжнародний аеропорт та аеродром. У попередніх періодах на причалах морських портів міста Миколаєва здійснювалось близько 23% загальної переробки вантажів по Україні. Починаючи з 24 лютого 2022 року, в умовах повномасштабної війни портова інфраструктура була заблокована окупантами. Тимчасове припинення торговельного мореплавства в акваторії Чорного та Азовського морів і закриття входу/виходу порту, неможливість здійснювати обслуговування суден та виконання інших робіт, пов'язаних з цим видом діяльності, значно вплинуло на підсумки роботи всіх портових операторів, які проводять діяльність на території громади.

Зовнішньоекономічна діяльність

Зважаючи на те, що основним промисловим підприємствам притаманна експортна орієнтованість, чутливість промислового комплексу міста до змін зовнішньоекономічної цінової кон'юнктури, світового попиту на продукцію та зовнішньоторговельної політики Уряду є значною.

Протягом 2018-2021 років обсяги зовнішньоторговельного товарообігу в м. Миколаєві зростали. У 2021 році обсяг зовнішньоторговельного обороту товарів та послуг підприємств міста Миколаєва склав 3 361,5 млн доларів США, що на 70% більше за відповідний показник 2018 року та у розрахунку на 1 мешканця на 69,7% перевищує середній показник по країні. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами мало позитивне значення, що пов'язано з діяльністю підприємств транспортного комплексу міста, зокрема, торговельних портів та підприємств, що надають транспортні та складські послуги на території портів.

Протягом 2018-2021 років на динаміку зовнішньої торгівлі товарами підприємств міста впливали труднощі з реалізацією на традиційних ринках збуту продукції машинобудівної галузі. Обсяги зовнішньоторговельного товарообороту в м. Миколаєві зростали, передусім, за рахунок збільшення обсягів експорту зернових культур, жирів та олії тваринного або рослинного походження, готових харчових продуктів. За результатами 2022 року, зважаючи на негативні наслідки російської військової агресії, обсяг зовнішньоторговельного товарообороту підприємств громади зменшився на 46,4% до аналогічного показника попереднього року та склав 1 697,2 млн доларів США, що в розрахунку на 1 мешканця в 1,5 раза перевищило середній показник по країні. У структурі експорту товарів у 2022 році основну частку склали продукти рослинного походження (72,9% загального обсягу експорту підприємств громади) та жири та олії тваринного або рослинного походження (19,9%). Починаючи з 24 лютого 2022 року,

економіка України функціонує в дуже складних умовах.

У 2022 році обсяг експорту товарів по м. Миколаєву склав 1359,4 млн дол. США, імпорту – 337,7 млн дол. США. Порівняно з 2021 року експорт зменшився на 48,2% (на 1264,9 млн дол. США), імпорт – на 37,8% (на 205,6 млн дол. США). Позитивне сальдо становило 1021,7 млн дол. США (у 2021 році – 2081 млн дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 4,03 (у 2021 році – 4,83).

Основу товарної структури експорту міста визначили продукти рослинного походження; жири та олії тваринного або рослинного походження; готові харчові продукти; машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання.

У загальному обсязі експорту товарів порівняно з 2021 роком підвищилася частка жирів та олій тваринного або рослинного походження з 10,8% до 19,9%, машин, обладнання та механізмів; електротехнічного обладнання – з 2,2% до 2,6%, готових харчових продуктів – з 2,5% до 2,9%. Натомість скоротилася питома вага продуктів рослинного походження з 82,6% до 72,9%.

Основу товарної структури імпорту міста склали машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання; мінеральні продукти; засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них.

У загальному обсязі імпорту товарів спостерігалось зростання частки мінеральних продуктів з 6,6% до 20,3%, продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – з 5,3% до 12,5%, наразі скоротилася частка машин, обладнання та механізмів, електротехнічного обладнання з 27% до 24,4%, засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів – з 36,5% до 20,2%. Частка полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них залишилася на рівні 2021 року і склала 6,1%.

У 2022 році експорт послуг по м. Миколаєву склав 63,3 млн дол. США, імпорт – 17,1 млн дол. США. Порівняно з 2021 роком експорт скоротився на 62,9% (на 107,2 млн дол. США), імпорт – на 27,4% (на 6,4 млн дол. США). Позитивне сальдо дорівнювало 46,2 млн дол. США (у 2021 році – 146,9 млн дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 3,7 (у 2021 році – 7,23).

Основу структури експорту послуг визначили транспортні та ділові послуги, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги.

У загальному обсязі експорту послуг порівняно з 2021 роком питома вага транспортних послуг зросла з 72,1% до 76,4%, ділових послуг – з 8,6% до 14,6%, послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг з 2,8% до 5,2%.

Переважаючі обсяги імпорту послуг припадали на транспортні послуги; послуги, пов'язані з подорожами; послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги.

У загальному обсязі імпорту послуг помітно зросла частка транспортних послуг з 60,8% до 81,9%, послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг з 2,3% до 6%, одночасно зменшилася частка послуг, пов'язаних з подорожами з 13% до 9,5%.

На початку 2023 року економіка країни повернулася до відновлення завдяки значно ліпшій ситуації в енергетиці, подальшому пристосуванню бізнесу та населення до умов війни та міжнародній підтримці. Високі безпекові ризики та дефіцит електроенергії продовжують обмежувати економічну активність і у поточному році. При цьому зберігається невизначеність щодо подальшого розвитку подій та залишаються незрозумілими остаточні наслідки воєнних дій для економіки та фінансової системи країни.

Всі ці ризики матимуть вплив на розвиток економіки міста Миколаєва та будуть враховані для побудови стратегії розвитку на майбутню перспективу.

Інвестиційна діяльність

Наслідки російської військової агресії проти України чинять суттєвий вплив на рівень соціально-економічного розвитку усіх громад України, та Миколаївської міської територіальної громади зокрем, а також на стан інвестицій та місцевих фінансів. До лютого 2022 року зберігався сприятливий інвестиційний клімат. Протягом аналізованого періоду у м. Миколаєві реалізовувались

важливі інвестиційні проекти підприємствами міста, передусім промислового та транспортного комплексів. За участі місцевої влади реалізовувались проекти відновлення комунальної інфраструктури, зменшення енергоспоживання та оновлення рухомого складу комунального громадського транспорту, у тому числі у рамках співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Деякі показники інвестиційної діяльності

	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Капітальні інвестиції, млн.грн	6133,2	7483,7	5916,1	4297,7 ⁶	...
Обсяг виробленої будівельної продукції, млн.грн	1792,1	2588,5	2216,3	1994,2	...
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію ⁷ , м ²	36275	76457	28865	40727	31721

Довоєнний обсяг капітальних інвестицій динамічно зростав та становив 6,1 млрд грн у 2018 році та 7,5 млрд грн – у 2019 році (збільшення на 22 %). У період пандемії COVID-19 інвестиційна діяльність значно скоротилась, що призвело до падіння обсягів інвестування в 2020 році до 5,9 млрд грн та в 2021 році – до 4,3 млрд грн (зменшення на 21,4 % та 27,2% відповідно).

Зменшення інвестицій в 2020-2021 роках спричинило відповідно різке падіння виробництва будівельної продукції та будівництва житла. Обсяг виробленої будівельної продукції в 2021 році становив майже 2 млрд грн, що на 23 % менше, ніж в 2019 році. Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, у 2019 році була вдвічі більшою за 2018 рік та становила 76,5 тис. м², але в 2020 році цей показник скоротився до 28,9 тис. м², а 2021 році становив 40,7 тис. м². У період воєнного стану в 2022 році було прийнято в експлуатацію лише 31,7 тис. м² житлових будівель (майже в 2,5 рази менше, ніж в 2019 році).

Основними інвестиційними проектами, що активно реалізувалися в довоєнний період міською владою із залученням коштів міжнародних фінансових організацій є наступні:

- інвестиційний проект «Модернізація систем водопостачання та водовідведення м. Миколаїв». Сума кредитних коштів ЄБ становить 15,54 млн євро, сума грантових коштів фонду E5P становить 5,1 млн євро;
- інвестиційний проект «Підвищення енергоефективності в сфері централізованого тепlopостачання в Україні». Проектом передбачається кредитування українських теплогенеруючих підприємств на суму понад 300 млн дол. США. Місто Миколаїв підписав договір на загальну суму в 21,7 млн дол. США;
- інвестиційний проект «DemoUkraineDN у місті Миколаїв» - сума проекту складає 500 тис. євро (НЕФКО);
- інвестиційний підпроект «Покращання інфраструктури громадського транспорту міста

Миколаєва», сума проекту складає 4,5 млн євро (ЄБ);

- проект «Покращання інфраструктури громадського транспорту міста Миколаєва та оновлення тролейбусного парку», вартість – 20,0 млн євро (ЄБРР).

У 2020 році місто Миколаїв брало участь у Грантовій пропозиції Світового банку щодо реалізації проекту «Подолання наслідків конфлікту, пілотний проект з відновлення та розбудови спроможностей» та реалізувало субпроект «Нові можливості адаптації внутрішньо переміщених осіб та ветеранів АТО у громаду м. Миколаєва». Загальна сума субпроекту складала 322,3 тис. дол. США, в тому числі співфінансування міською радою – 49,3 тис. дол. США. Після завершення проекту було відкрито КУ ММР «Міський центр підтримки внутрішньо переміщених осіб та ветеранів АТО».

У 2021 році місто Миколаїв став переможцем проекту «Мери за економічне зростання» та одним з перших в Україні впроваджував інноваційний «портфельний» підхід у розвитку міста. Ініціатива спрямована на посилення сталого та «зеленого» розвитку міст, зміцнення потенціалу органів місцевого самоврядування, інклюзивне економічне зростання та розвиток міських інновацій, а також пілотування «портфельного підходу» для управління містом із максимальними вигодами для громадян.

Департамент економічного розвитку Миколаївської міської ради співпрацював з ГО «Фонд розвитку міста Миколаєва» по проекту в рамках операційної програми «Басейн Чорного моря» за напрямом «Туризм», реалізацію заходів якого передбачено на 2021-2023 роки. Вартість проекту склала 208,4 тис. євро, що були направлені у тому числі на підтримку стартапів у сфері туризму.

Крім цього, місто Миколаїв співпрацювало в рамках надання міжнародної технічної допомоги з наступними організаціями: Шведська неурядова Академія Фольке Бернадотта, Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи (у м. Київ), Фондація

українсько-польської співпраці ПАУСІ, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Міжнародний благодійний фонд «Українська фундація громадського здоров'я» за підтримки Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA) в Україні, Федерація канадських муніципалітетів (ПРОМІС), Ініціатива ЄС M4EG тощо.

Велике значення для розвитку економіки міста Миколаєва мали порти та стивідорні компанії, які створювали нові робочі місця, сприяли розвитку зовнішньоекономічної діяльності та створенню позитивного інвестиційного клімату.

Наслідки російської військової агресії проти України чинять суттєвий вплив на рівень соціально-економічного розвитку, стан інвестиційної діяльності та місцевих фінансів усіх громад України, зокрема й Миколаївської. Зокрема, в довоєнні 2013-2021 роки рівень довгострокового кредитного рейтингу міста Миколаїв за Національною рейтинговою шкалою становив uaBBB+ стабільний. 1 червня 2023 року уповноваженим рейтинговим агентством «Кредит-Рейтинг» було оновлено кредитний рейтинг міста Миколаїв за 2022 рік. Довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою визначено на рівні uaBBB+ негативний (підтвердження зі збереженням у Контрольному списку). Негативний прогноз вказує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації поточних ризиків. Внесення рейтингу до Контрольного списку означає, що агентство розглядає питання про зміну рейтингу у зв'язку з подіями або тенденціями, що розвиваються, і які можуть істотно вплинути на кредитоспроможність власника цього рейтингу.

Рейтинг міста Миколаєва за міжнародною шкалою обмежений суверенним рейтингом України. Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings також оцінювало кредитний профіль міста на рівні «b+». У 2020 році Fitch оцінив 8 українських міст, 6 з яких мають кредитний профіль міста на рівні «b+», а саме: Київ, Одеса, Харків, Львів, Маріуполь, Миколаїв. У травні 2023 року агентством Fitch Ratings визначено рейтинг місту Миколаєву:

- Довгостроковий IDR в іноземній валюті на рівні «СС»;

- Довгостроковий IDR в місцевій валюті – «ССС-».

Профіль ризику «Уразливий», оцінка боргової стійкості Миколаєва на рівні «b» - враховуючи те, що на загальні показники міста негативно вплинув значний шок для економіки, пов'язаний з війною, та пошкодженням критично важливої інфраструктури. Ризик погіршення та спроможності міста Миколаєва обслуговувати новий борг та підтримувати комунальні підприємства – боржники є високим. Крім того, існує невизначеність щодо темпів майбутнього економічного відновлення, доступу до ринків капіталу та вартості боргу після закінчення війни.

Ключовим фактором, що впливає на рейтинг міста, є тривала війна, яка послабила здатність і готовність міста обслуговувати та погашати борг. Ліквідність міста погіршується, а готовність уряду України дозволити використання валютних резервів для обслуговування боргу в іноземній валюті зменшується, у той час як витрати на збереження міських та комунальних функцій міста зростають.

Не дивлячись на ситуацію, яка зумовлена військовою агресією Російської Федерації проти України, місто Миколаїв активізувало роботи за інвестиційними проектами, такими як:

- «Модернізація систем водопостачання та водовідведення м. Миколаїв»;

- «Підвищення енергоефективності в сфері централізованого тепlopостачання в Україні»;

- «DemoUkraineDH у місті Миколаїв»;

-«Покращання інфраструктури громадського транспорту міста Миколаєва»;

-«Покращання інфраструктури громадського транспорту міста Миколаєва та оновлення тролейбусного парку».

Також відновлена робота щодо створення індустриального парку «Миколаїв», під який планується виділити земельну ділянку розміром 190 га, яка розташована на території ІІ Промзони в Інгульському районі

м.Миколаєва, між вул. Троїцькою та Херсонським шосе. Земельна ділянка знаходиться в межах міста, не має сусідства з житловими мікрорайонами та має доступ до регіональної/національної мережі доріг.

Створення індустріального парку «Миколаїв» буде сприяти створенню більш ніж 1800 робочих місць з перевагою кваліфікованих робочих спеціальностей, зайнятих в реальному виробничому секторі економіки. Для міста Миколаєва індустріальний парк стимулюватиме малий виробничий та інноваційний бізнес, сприятиме активному пошуку та впровадженню «ноу-хау» у своїй ніші, лобюватиме створення кластеру промислової сфери технологій логістики та переробки.

У 2023 році виконавчі органи Миколаївської міської ради та комунальні підприємства є реципієнтами наступних проектів міжнародної технічної допомоги:

- «Реагування на зимування в Україні – закупівлі для Миколаєва» - партнером якого є Уряд Королівства Данії через Міністерство закордонних справ Данії, загальна сума проекту понад 18,44 млн дол США;
- «Забезпечення доброго врядування завдяки участі громадськості та підвищенню якості надання послуг і захисту довкілля на сході України» - партнером якого є Уряд Королівства Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA), загальна сума проекту 35,068 млн шведських крон;
- «Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування» - партнером якого є Європейський союз через Програму розвитку Організації Об'єднаних Націй

(ПРООН), загальна сума проекту 65,371 млн дол. США;

- «EU4Recovery – Розширення можливостей громад в Україні» - партнером якого є Європейський союз, загальна сума проекту 33,971 млн дол США.

Під егідою Європейської Економічної Комісії ООН місто Миколаїв є пілотним містом з розроблення Майстерплану. Основними компаніями по розробці Майстерплану міста Миколаєва, є Італійське архітектурне бюро OneWorks до якого долучилась Датська компанія COWI. Паралельно з роботою над Майстерпланом ведеться робота щодо 5 пілотних проектів: «Наша спадщина», «Зелені легені», «Індустрія та водний фронт», «Інноваційний район», «Об'єкти, що постраждали від обстрілу», за якими на даний час ведеться детальна розробка концептуальних дизайнів.

У 2021 році м. Миколаїв стало переможцем II фази проекту “Мери за економічне зростання”, за підтримки Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), та одним з перших в Україні впроваджує інноваційний “портфельний” підхід у розвитку міста. Ініціатива спрямована на посилення сталого та “зеленого” розвитку міст, зміцнення потенціалу органів місцевого самоврядування, інклюзивне економічне зростання та розвиток міських інновацій, а також пілотування “портфельного підходу” для управління містом із максимальними вигодами для громадян.

У рамках реалізації проекту “Мери за економічне зростання” розроблено Портфоліо проектів міста Миколаєва та ведеться робота щодо його впровадження.

Споживчий ринок

Споживчий ринок міста характеризується високим рівнем насиченості основними продовольчими та непродовольчими товарами, стабільним постачанням та відсутністю товарного дефіциту.

За товарною структурою у роздрібному товарообігу торгової мережі міста переважали непродовольчі товари.

Зростання обсягів роздрібного товарообігу відбувалось за рахунок розширення мережі приватного сектору, збільшення обсягів продажу власної продукції через роздрібну торговельну мережу, виносну і виїзну торгівлю, проведення щотижневих ярмарків, відкриття закладів швидкого обслуговування, які користуються попитом у споживачів із середнім достатком.

Протягом останніх років спостерігалась тенденція щодо зростання обсягів роздрібного товарообігу підприємств міста, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля.

У 2020 році товарообіг становив 2975,8 млн грн, що в порівнянні з 2019 роком більше на 255,9 млн грн (2719,9 млн грн), у порівняних цінах становив 2,2 %.

У 2021 році роздрібний товарообіг становив 3485,2 млн грн і збільшився проти 2020 року у порівняних цінах становив 2,3%, але зменшився у порівнянні із січнем 2022 року на 493,6 млн грн та становив 2991,6 млн грн.

З початку воєнного вторгнення підприємства сфери послуг поступово вийшли на позитивну тенденцію, проте порівняно з 2021 роком набагато скоротився попит за рахунок того, що велика кількість співробітників та споживачів послуг виїхала з міста через ведення активних бойових дій. Необхідно визначити, що підприємства побуту повертаються до роботи та надання населенню високоякісних послуг.

У структурі обсягу послуг, реалізованих населенню, найбільша питома вага припадає на такі види побутових послуг, як перукарські, ремонт одягу та ремонт автотранспорту.

Торгівля здійснюється в стаціонарних магазинах, ринках, на торговельних майданчиках та в формі виїзної торгівлі.

У місті Миколаєві широко розвинена мережа наступних супермаркетів: «Сільпо», «Таврія В», «АТБ», «Копійка» тощо, продовольчих магазинів «Міда», «Доярушка», «Апельсин», «Градус», «Солодка лапа», «Mindal».

Розширюється та удосконалюється діяльність торговельних центрів, які успішно працюють в місті, а саме: «Епіцентр», «Таврія В», ТРЦ «Портал», ТРЦ «Depot» та ін.

Враховуючи існуючу високу забезпеченість міста ринками та комплексами торговельних павільйонів, подальший розвиток мережі не передбачається. Разом з тим планується удосконалення матеріально-технічної бази ринків, що націлено на покращання умов обслуговування населення.

У м. Миколаєві сконцентровано більше 75% обсягу роздрібного товарообігу підприємств області.

Однією з проблем, що перешкоджає розвитку малого і середнього підприємництва, є недостатня ресурсна база (як матеріально-технічна, так і фінансова), при цьому спостерігаються високі ризики кредитної діяльності. Тому підтримка банківськими установами суб'єктів малого та середнього бізнесу шляхом надання фінансових послуг з широким спектром пропозицій у частині швидкого мікрокредитування має пріоритетне значення.

Важливим аспектом у підвищенні розвитку малого та середнього підприємництва у місті та привабливості бізнес-клімату є підтримка стартапів. Сьогодні можливість розвитку

стартапів має лише ІТ-галузь, зокрема такі її сфери, як: надання онлайн-послуг, електронна комерція тощо, завдяки легкості організації стартапу у комп'ютерній сфері, на відміну від будівництва, промисловості, соціальної сфери, в яких достатньо важко розробити стартапи за короткий час та реалізувати їх.

На даний час у супермаркети міста постачання продовольчих товарів переважно здійснюється за укладеними прямими договорами поставки, такими місцевими товаровиробниками: ТОВ «Миколаївський хлібзавод № 1», ТОВ «АГРО Юг Сервіс», ФОП Каракай К.Т., ФОП Масловський Ю.В., ФОП Шкуринський, ППК «Золотой теленок», ТОВ «Сандора», ФГ «Владам», ВЗП «Жовтневі ковбаси», ПП Малицький, ФОП Цегельний, ПП

«Техмет-Юг», КД «Вацак», ТОВ «КАФАР-УКРАЇНА», ТОВ «Терновський хлібзавод», ТОВ «Альянс-С», ТОВ «Міг Трейд», ПАТ «Миколаївський КХП», ПАТ «Лакталіс Миколаїв».

Аналіз функціонування внутрішнього споживчого ринку міста показав, що мережи супермаркетів та магазинів товарами першої необхідності для населення м. Миколаєва забезпечено у повному обсязі.

Крім зазначеного падіння добробуту та зростання цін, з початку війни бізнес практично втратив можливість вести зовнішньоекономічну діяльність, у цих умовах більшість українців почали віддавати перевагу товарам місцевих виробників.

Фінансовий стан та бюджет¹¹

Доходи бюджету Миколаївської міської територіальної громади формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів (в окремих періодах) та трансфертів.

Для бюджету Миколаївської міської територіальної громади характерним є помірний рівень концентрації джерел наповнення дохідної частини загального фонду як за основними галузями, так і за основними платниками податків. Як і в попередніх періодах існує помірна залежність бюджету від окремих основних платників податків. Рівень самостійності бюджету в 2022 році залишався високим.

Порівнюючи три останні повні бюджетні роки, спостерігаємо поступове зростання як доходів, так і видатків місцевого бюджету. Так, загальна сума надходжень за 2022 рік склала 5741,0

млн грн, що на 1684,3 млн грн або на 41,5 % більше аналогічного показника 2020 року. Незважаючи на певні бюджетні обмеження у зв'язку із введенням правового режиму воєнного стану у 2022 році, видатки у порівнянні із 2020 роком також зросли на 226,0 млн грн та у 2022 році склали 4312,9 млн грн та профіцит бюджету 2022 році склав 1428,1 млн грн.

Аналогічна ситуація складається із показниками загального фонду. Так, загальна сума надходжень по загальному фонду за 2022 рік склали 5614,3 млн грн, що на 1630,7 млн грн або 40,9 % більше аналогічного показника 2020 року, видатки у порівнянні із 2020 роком також зросли на 337,0 млн грн та у 2022 році становили 3587,1 млн грн, профіцит бюджету склав у 2022 році 2027,2 млн грн.

Дещо гіршими є показники доходів/видатків по спеціальному фонду. Так, загальна сума надходжень по спеціальному фонду за 2022

¹¹ розділ підготовлено за даними ресурсу www.openbudget.gov.ua та Миколаївської міської ради

рік склала 126,8 млн грн, що на 53,7 млн грн або на 73,4 % більше аналогічного показника 2020 року водночас, майже у 4 рази менше показників 2021 року, видатки у порівнянні із 2020 роком також зменшились на 111,0 млн грн та у 2022 році склали 725,8 млн грн, з'явився дефіцит бюджету, який у 2022 році склав 599,0 млн грн, що на 164,7 млн грн менше дефіциту 2020 року.

Не зважаючи на військові дії в державі, зростання дохідної частини у 2022 році бюджету відбувалося за рахунок зростання як податкових надходжень, так і їх питомої ваги. Так, у 2022 році питома вага податкових надходжень у загальній сумі надходжень склала 83,3 % або 4781,8 млн грн, при чому зростання питомої ваги у порівнянні із 2020 роком складало 7,1 % або 1692,6 млн грн. Інші складові дохідної частини залишались без суттєвих змін.

Аналізуючи структуру податкових надходжень, спостерігаємо, що основне зростання надходжень у 2022 році відбулося за рахунок різкого зростання податку на доходи (ПДФО). Так, у 2022 році надходження від податку на доходи склали 3930,4 млн грн, що майже вдвічі вище аналогічних надходжень 2020 року. Водночас місцеві податки та збори і внутрішні податки та товари (акцизи) зменшуються. Зокрема, зменшення по місцевих податках та зборах у порівнянні із 2021 роком становили 273 млн грн, що на 29,4% менше надходжень 2021 року.

У свою чергу, зменшення місцевих податків та зборів, було пов'язано із особливостями їх справляння під час дії правового режиму воєнного стану. Так, надходження з податку на майно у 2022 році зменшились у 2,2 рази у порівнянні із довоєнним 2021 роком та склали 184,6 млн грн. Надходження з єдиного податку також зменшились на 9% та становили 471,2 млн грн.

Основними статтями видатків бюджету залишаються видатки на освіту. Так, питома вага видатків на освіту до загальної суми

видатків майже не змінилась та у 2022 році складала 41,7% або 1801,3 млн грн проти 40,4% у 2020 році. Збільшились видатки на економічну діяльність, зазначені видатки у 2022 році у порівнянні з 2020 роком зросли в 1,3 рази та склали 903,8 млн грн. У 13,5 рази у порівнянні із 2020 роком збільшились видатки на громадський порядок та безпеку і у 2022 році становили 42,1 млн грн. У порівнянні із 2020 роком на 10,9% зменшились видатки на житлово-комунальне господарство та у 2022 році вони склали 494,3 млн грн, також зменшення відбулося і за іншими статтями видатків.

Аналіз доходів та видатків за 9 місяців 2022 року та відповідного періоду 2023 року свідчить про зростання доходів по загальному та спеціальному фондах Миколаївської міської територіальної громади.

Зокрема, по загальному фонду зростання складало 643,3 млн грн або 16%, по спеціальному - 88,1 млн грн або 95,1 %, загальний темп росту доходів складав 117,8 % або 731,4 млн грн, фактично доходи за 9 місяців 2023 року склали 4846,0 млн грн.

Аналогічна ситуація відбувалась і по видатках, зростання по загальному фонду на 467,1 млн грн або на 19,1 %, а по спеціального фонду відбувалось зростання на 484,6 млн грн. Загальний темп росту видатків складав 33,0 % або 951,7 млн грн. Фактично видатки склали 3831,6 млн грн та відповідно формувалась профіцит бюджету, який за 9 місяців 2023 року склав 1019,0 млн грн.

Миколаївська міська територіальна громада забезпечила майже третину надходжень до зведеного бюджету Миколаївської області за 9 місяців 2023 року. Зокрема, надходження до зведеного бюджету Миколаївської області за 9 місяців 2023 року склали 15909,7 млн грн, з яких надходження Миколаївської громади – 4846,0 млн грн, або 30,4%.

Податкові надходження Миколаївської міської територіальної громади у податкових надходженнях зведеного бюджету

Миколаївської області за зазначений період складають 3941,1 млн грн або 41,1 % від податкових надходжень регіону. Майже схожа ситуація відбувається із неподатковими надходженнями. Так, неподаткові надходження Миколаївської міської територіальної громади у неподаткових надходженнях зведеного бюджету Миколаївської області складають 180,8 млн грн або 22,1 % від неподаткових надходжень регіону. У свою чергу офіційні трансферти Миколаївської ТГ у надходженнях зведеного бюджету Миколаївської області складають 723,1 млн грн або 13,1 % від трансфертів регіону.

Порівнюючи структуру доходів Миколаївської міської територіальної громади за I квартал 2022 року та відповідний період 2023 року, слід зазначити наступне. Загальна сума доходів за I квартал 2023 року складає 1385,7 млн грн, що на 228,8 млн грн, або на 19,8% більше аналогічного періоду 2022 року. У свою чергу, зростання надходжень до бюджету відбулося за рахунок податкових надходжень на 212,7 млн грн або на 23 %, які за I квартал 2023 року склали 1137,5 млн грн, та неподаткових надходжень на 52,0 млн грн або на 215,7 %, які за I квартал 2023 року склали 76,1 тис.грн. Водночас відбулося скорочення офіційних трансфертів на 35,8 млн грн або на 17,2 %, які у I кварталі 2023 року склали 172,1 млн грн.

Як було зазначено вище, динаміка місцевих податків та зборів має негативні показники та майже по всіх складових показниках відбулося зменшення. Так, найбільше втрат зазнав бюджет у I кварталі 2023 року за рахунок ненадходження єдиного податку на суму 21,9 млн грн або 14,9% у порівнянні з 2022 роком, за рахунок не надходження податку на майно (плата за землю, транспорт, податок на майно) на суму 26,7 млн грн або 39,8% у порівнянні з 2022 роком.

Особливістю справляння податків даної категорії під час військового стану була лібералізація фіскальної політики, що призвела, на жаль, до зменшення надходжень до бюджетів всіх рівнів, але водночас сприяла збереженню економічної стабільності в державі.

Основним джерелом збільшення надходжень податків на доходи за 9 місяців 2023 року є податок та збір на доходи фізичних осіб, який на 382,7 млн грн або на 13,9 % більше аналогічних надходжень до попереднього періоду 2022 року та склав 3145,9 млн грн.

По категорії «податки на доходи, податки на прибуток» (ПДФО) - відбулося збільшення надходжень на 375,2 млн грн або на 13,5 %, які у 2023 році складають 3147,4 млн грн. Крім цього, відбулося зростання внутрішніх податків на товари (акцизи) на 99,5 млн грн або 80,1 % та склало 223,7 млн грн. Майже без змін залишилися інші податки та збори, відбулося зростання надходжень по місцевих податках та зборах (податок на майно, єдиний податок) на 85,5 млн грн або 17,6%, які у 2023 році склали 570,3 млн грн.

Неподаткові надходження складають 3,7 % від загальної суми надходжень Миколаївської міської територіальної громади за 9 місяців 2023 року або 180,8 млн грн. Зазначений показник на 71,6 млн грн більше ніж надходження відповідного періоду 2022 року.

Основним джерелом збільшення неподаткових надходжень стало збільшення показника власних надходжень бюджетних установ на 51 млн грн або 55 %, які за 9 місяців 2023 року склали 142,9 млн грн. Також збільшення відбулося по інших неподаткових надходженнях на 0,8 млн грн або на 12,8 %, які за 9 місяців 2023 року склали 7,1 млн грн та по адміністративних зборах на 15,5 млн грн або на 163,4 %, які за 9 місяців 2023 року становлять 25,02 млн грн.

У зв'язку із зростанням надходжень рік до року, відповідно зросли і видатки Миколаївської міської територіальної громади. Так, загальна сума видатків за

9 місяців 2023 року складає 3831,6 млн грн, що на 951,7 млн грн або на 33 % більше аналогічного періоду 2022 року. Фактичне виконання плану по видатках за 9 місяців 2023 року становило 44,1 відсотки.

Отже, основної статтею видатків у загальному обсязі видатків за 9 місяців 2023 року є видатки на освіту, які складають 1326,5 млн грн або 34,6% від загального обсягу видатків. 24,1% складають видатки, пов'язані із економічною діяльністю, та становлять 924,3 млн грн, 7,3 % складають видатки, пов'язані із загальнодержавними функціями, та складають 280,1 млн грн. Інші статті видатків такі, як охорона здоров'я - 3%, громадський порядок та безпека - 0,6 %, соціальний захист - 6,8%, житлово-комунальне господарство – 10,9%.

Різне зростання видатків рік до року відзначається майже по всіх статтях видатків, так, по загальнодержавних функціях + 98,7 млн грн або 54,5 %, соціальному захисту населення +156,2 млн грн або 147,6%, по економічній діяльності +417,1 млн грн або 82,3 %, по духовному та фізичному розвитку + 70,2 млн грн або 45,0%. Водночас незначне зменшення відбувається у видатках, пов'язаних із фінансуванням охорони здоров'я мінус 12,6 млн грн або 10%.

Висновок. Незважаючи на воєнний стан та військові дії, надходження до бюджету

Миколаївської міської територіальної громади протягом 2023 року в порівнянні до 2022 року збільшується. Основне джерело надходжень місцевого бюджету – податок на доходи фізичних осіб. Завдяки збільшенню кількості військовослужбовців та підвищенню розмірів їх грошового забезпечення, громади, у яких розташовані військові частини, отримали додаткові податкові надходження. Водночас відбувається зменшення надходжень по інших бюджетних платежах.

Падіння надходжень одних податків компенсується різким збільшенням інших податків – це питання не лише справедливості, а й спроможностей витратити ці гроші в умовах їх дефіциту в громаді та державі. При збільшенні доходів громада не може так само збільшити витрати на будь-що або подекуди це відбувається хаотично. Сьогодні видатки місцевого бюджету в основному спрямовані на подолання викликів війни та вирішення соціальних проблем мешканців громади та внутрішньо переміщених осіб, матеріально-технічній допомозі ЗСУ. Якщо у 2022 році громада перебувала на роздоріжжі щодо варіантів витрат, то у 2023 році витрати зросли за всіма напрямками.

На даний час гостро постає питання ефективності та прозорості витрачання бюджетних коштів під час воєнного стану з максимальним задоволенням всіх потреб громади.

Інфраструктура громади¹²

Дошкільна освіта

Мережа закладів дошкільної освіти задовольняє потреби територіальної громади міста шляхом впровадження різних форм її здобуття. Усього функціонує 75 закладів дошкільної освіти (74 комунальної власності та 1 відомчої приналежності) та 4 заклади загальної середньої освіти з дошкільними підрозділами (3 комунальної власності: одна спеціальна школа для дітей з порушеннями зору, 2 початкові школи та 1 відомчої приналежності: навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»).

У системі дошкільної освіти міста працюють 1561 педагогічний працівник: спеціалісти вищої категорії – 362 (24%), I категорії – 181 (12%), II категорії – 241 (16%), спеціалісти – 381 (24%), відповідає займаній посаді 396 (24%); звання «Старший вихователь» – 29, «Вихователь методист» – 126, «Практичний психолог-методист» – 4 особи.

3 липня 2023 року заклади дошкільної освіти поступово відновлюють освітній процес.

Шкільна освіта

Станом на 01.09.2023 мережу закладів загальної середньої освіти складає 70 установ (68 комунальної власності та 2 приватних). В усіх типах закладів комунальної власності навчається 41002 учня. Із 68 ЗЗСО у місті функціонують такі типи закладів: 2 початкові школи, 1 спеціальна школа для дітей з порушеннями зору, 41 гімназія та 24 ліцеї.

Законом України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року №463-

У період воєнного стану рішенням виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 11.07.2022 № 417 було призупинено освітній процес на 2022/2023 навчальний рік. Рішенням виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 29.08.2023 № 696 призупинено освітній процес на 2023/2024 навчальний рік у закладах дошкільної освіти, що належать до комунальної форми власності, у внутрішньому дошкільному підрозділі Початкової школи №№ 1, 2 та дошкільних групах Миколаївської спеціалізованої школи для дітей з порушенням зору, окрім закладів дошкільної освіти, які отримали акт огляду (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання як найпростішого укриття для працівників та вихованців закладу. Перелік закладів дошкільної освіти комунальної власності наведено в додатку 2.

IX (стаття 35), із змінами, внесеними згідно із Законом України від 11.04.2023 № 3051-IX визначено такі типи закладів: початкова школа, що забезпечує здобуття початкової освіти; гімназія, що забезпечує здобуття базової середньої освіти; ліцей, що забезпечує здобуття профільної середньої освіти.

Початкова школа функціонує як окрема юридична особа або як структурний підрозділ гімназії. Гімназія та ліцей функціонують як

¹² розділ підготовлен за даними Миколаївської міської ради

окремі юридичні особи. Як виняток, за рішенням засновника ліцей може також забезпечувати здобуття базової середньої освіти. Заклад загальної середньої освіти, що здійснює освітню діяльність на декількох рівнях загальної середньої освіти, має тип закладу вищого рівня, на якому провадиться освітня діяльність.

Рішенням виконкому Миколаївської міської ради від 17.06.2022 № 367 заборонено функціонування 1-4 класів з російською мовою навчання; вивчення російської мови як предмета, курсу, факультативу в 1-11 класах; оформлення освітнього середовища російською мовою в закладах освіти.

У системі загальної середньої освіти – 2653 педагогічних працівники: спеціалісти вищої категорії – 1453 особи (55%), I категорії – 521 особа (20%), II категорії – 301 особа (11%), спеціалісти – 378 осіб (14%). Вищу освіту мають 100%, звання «старший учитель» – 741 особа, «учитель-методист» – 475 осіб, «Заслужений учитель України» – 11 осіб, «Заслужений працівник освіти України» – 12 осіб, «Народний учитель» – 1, мають науковий ступінь кандидата наук – 6.

З огляду на необхідність безпечної організації освітнього процесу заклади загальної середньої освіти розпочали новий навчальний рік 1 вересня 2023 року з використанням технологій дистанційного навчання, тобто дистанційно. Як тільки ситуація стабілізується, буде відновлено освітній процес очно, тобто у будівлі закладу освіти.

У закладах загальної середньої освіти, підпорядкованих управлінню освіти Миколаївської міської ради, відбувались зміни у кількісному складі, що було обумовлено процесами реорганізації.

За останні 18 років діяльності Миколаївської громади кількість закладів середньої освіти рівномірно скорочується та на 2023/24 учбові роки складають 68 закладів, що на 10 од. менше ніж 18 років тому.

Водночас кількість учнів, які навчаються в закладах середньої освіти скорочується. Так за 18 років, кількість учнів в закладах скоротилася на 4,7 тис. осіб. Скорочення кількості учнів є логічним наслідком воєнних дій та демографічних показників функціонування громади. Станом на 01.09.2023 у закладах загальної середньої освіти навчається 41,0 тис. здобувачі освіти. З них перебувають за кордоном 10,1 тис. осіб (24,7%), в Миколаївській області та інших областях України 6,2 тис. особи (15%).

Незважаючи на скорочення кількості навчальних закладів та кількості учнів, середня наповнюваність учнів на 1 заклад освіти пропорційно зменшувалась у період з 2005 по 2019 роки, а у період з 2020 по 2023 рр. поступово зростає. Але зазначений показник ефективніше можна буде дослідити за наявності даних щодо проектних потужностей таких закладів освіти.

Логічним наслідком зменшення як учнів, так і навчальних закладів є зменшення кількості вчителів. Так кількість вчителів за 20 років скоротилась на 1241 вчителя або на 20 %.

Зменшення кількості педагогічних працівників пов'язано з воєнним станом та міграційними процесами.

Потенціал закладів освіти під час воєнного стану використовується для психологічної підтримки мешканців міста. На базі 27 закладів освіти облаштовано пункти незламності, на базі 5 закладів освіти створено ресурсні центри /хаби для надання психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу та роботи з батьками. Також на базі закладів освіти облаштовано пункти видачі питної води. Педагогічні працівники та психологи закладів освіти надають консультативну допомогу батькам та здобувачам освіти. На базі Будинку учителя відкрито перший в Україні Цифровий навчальний центр для вчителів (DLC).

Позашкільна освіта

Позашкільна освіта м. Миколаєва – одна з головних ланок невід’ємної складової освіти в системі виховання всебічно розвиненої творчої особистості. У м. Миколаєві працює 7 закладів позашкільної освіти, де створено умови для розвитку й підтримки юних талантів та обдарувань у галузі науки, техніки, екології, мистецтва.

Заклади позашкільної освіти забезпечують можливості для вибору кожною дитиною діяльності, до якої вона проявляє зацікавленість; створює необхідні передумови для прояву її природних здібностей.

Спектр напрямів: художньо-естетичний, декоративно-ужитковий, науково-технічний, туристсько-краєзнавчий, еколого-натуралістичний, культурно-дозвільний тощо.

Освітній процес у закладах позашкільної освіти здійснюють 186 педагогічних працівників, у тому числі: працівники, яким присвоєно

почесні звання «Заслужений працівник освіти України» – 4 особи, «Заслужений працівник культури України» – 3 особи; нагороджені нагрудним знаком «Відмінник освіти України» – 25 осіб; нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» - 2 особи; нагрудним знаком «Софія Русова» - 3 особи; мають науковий ступінь кандидата наук – 7 осіб; науковий ступінь доктора наук – 1 особа; педагогічне звання «Методист вищої категорії» - 1 особа; педагогічне звання «керівник гуртка-методист» – 16 осіб.

Рішенням виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 29.08.2023 № 696 «Про організацію освітнього процесу в закладах освіти м. Миколаєва, що належать до комунальної форми власності, міському логопедичному пункті, на 2023/2024 навчальний рік» призупинено освітній процес у закладах позашкільної освіти.

Заклади вищої освіти

Миколаїв - визнаний центр вищої освіти і науки. Щорічно навчальні заклади міста випускають спеціалістів вищої кваліфікації. Серед цих ЗВО такі відомі в Україні та за кордоном, як Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова (готує фахівців сучасних суднобудівних спеціальностей, дипломи університету визнаються у США, Німеччині тощо), Миколаївський національний державний університет ім. В.О. Сухомлинського, Миколаївський національний аграрний університет, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, вищий навчальний заклад « Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка», приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського

національного університету культури і мистецтв», Миколаївський інститут права Національного університету «Одеська юридична академія», Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна».

Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова (НУК ім. адмірала Макарова) сьогодні - провідний вищий навчальний заклад в Україні, що готує фахівців для суднобудівної і суміжних галузей промисловості і народного господарства. За свою 100-річну історію підготував майже 50 тисяч фахівців для вітчизняного і закордонного кораблебудування.

Університет забезпечує підготовку інженерних та наукових кадрів високої кваліфікації -

молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів; сучасний рівень наукових досліджень і підготовки викладачів, кандидатів і докторів наук.

В університеті сформована й успішно діє інфраструктура планування та проведення наукових досліджень, основу якої складають: науково-експертна рада університету, науково-технічні ради за напрямками досліджень, 15 наукових шкіл, зокрема «Дослідження морехідних якостей та проектування нових типів суден», «Підготовка та спалювання палив», «Паяння та зварювання тиском у вакуумі», «Кондиціонування та холодильна техніка», «Перспективні енергетичні технології», «Газотермічні покриття». Відомими в Україні та за її межами є 7 галузевих лабораторій та 6 науково-технічних центрів, серед яких центри метрологічної атестації поліметричних систем, підводної техніки, енергозбереження, екологічної безпеки.

Серед випускників НУК ім. адмірала Макарова багато відомих вітчизняних вчених та кораблебудівників зі світовим ім'ям.

Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського - один із найстаріших закладів вищої освіти на півдні України. Він заснований у 1913 році як учительський інститут. Сьогодні Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського – це провідний заклад вищої освіти півдня України. У складі університету функціонують три інститути (педагогічної освіти; фізичної культури та спорту; історії та права), шість факультетів (економіки, філології та журналістики, іноземної філології, психології, механіко-математичний, природничий) та технікум.

Значна увага в університеті відводиться організації науково-дослідної діяльності викладачів і студентів. Наукові дослідження здійснюються спільно з провідними науковими установами Національної академії наук та Національної академії педагогічних наук України. Успішно функціонують 18 науково-дослідних лабораторій та центрів.

Головним напрямом науково-технічної діяльності Миколаївського державного

університету імені В.О. Сухомлинського є фундаментальні і прикладні дослідження у галузі природничих, гуманітарних, психолого-педагогічних, соціально-економічних наук.

Завдяки науковцям університету зроблені значні археологічні відкриття в програмі археологічних досліджень стародавніх пам'яток регіону Степового Побужжя як основи підготовки фахових істориків.

На базі університету діє аспірантура та докторантура. Функціонують 2 спеціалізовані вчені ради по захисту кандидатських дисертацій.

Досягненнями спортсменів Інституту фізичної культури та спорту Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського пишається вся Україна.

На сьогоднішній день **Чорноморським національним університетом імені Петра Могили** створено всі умови для розвитку молодих фахівців нової генерації.

Матеріальна база університету включає 11 корпусів, об'єднаних в єдиний комплекс - кампус, студентське містечко. Створені всі умови для комфортного навчання студентів, адже все в університеті робиться для користі і зручності студентів та професорсько-викладацького складу. В університеті працює бібліотека з фондом 110,000 тис. примірників, у тому числі - 15-ма мовами світу. До складу бібліотеки входить абонемент і 2 читальні зали із загальною кількістю 300 місць.

На базі університету відкрито Центр інноваційних технологій в рамках реалізації Програми розвитку ООН проєкту «Інноваційний трамплін: запрошення до співпраці». У наукових лабораторіях студенти на практиці можуть ознайомитися з отриманими теоретичними знаннями.

Міжнародна спостережна рада рейтингу "Топ 200 Україна" оцінила рівень університетів України, де Чорноморський національний університет імені Петра Могили, увійшовши в «Кращі 50», посів 44 місце.

Миколаївський національний аграрний університет (МНАУ) є провідним навчально-науковим закладом вищої освіти півдня

України, відомим як провідний центр аграрної науки Причорноморського регіону. Вже декілька років поспіль МНАУ посідає друге місце в рейтингу серед аграрних закладів вищої освіти. Свідченням високого наукового рівня викладачів та студентів є друге місце в рейтингу за наукову роботу.

Науково-дослідна робота в університеті проводиться за трьома науковими напрямками: економічні, сільськогосподарські та технічні науки. Університет має значний науковий потенціал, який забезпечує проведення ефективних досліджень на сучасному рівні. Науково-дослідна робота ведеться в оснащених сучасним обладнанням лабораторіях, на дослідному полі навчально-науково-практичного центру, а також у передових господарствах області.

В університеті започатковано та плідно працюють наукові школи вчених, відомих як у нашої державі, так і за її межами.

Групою висококваліфікованих ґрунтознавців та агрохіміків кафедри ґрунтознавства та агрохімії МНАУ була створена ґрунтово-агрохімічна лабораторія. У лабораторії проводяться агрохімічні обстеження земель сільськогосподарського призначення на основі сучасних досягнень у галузі інформаційних технологій в ґрунтознавстві та агрохімії.

У складі Миколаївського державного аграрного університету створено Науково-дослідний інститут сучасних технологій в агропромисловому комплексі. Діяльність НДІ сучасних технологій в АПК спрямовано на підвищення результативності управління сільським господарством та агропромисловим комплексом, забезпечення високих темпів економічного зростання галузі, ефективності формування продовольчої безпеки та експортного потенціалу, впровадження сучасних технологій в АПК в південному регіоні.

Основним профілем діяльності **Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв (МФ КНУКІМ)** є підготовка фахівців соціально-культурної сфери.

Викладачами і студентами філії здійснюються наукові дослідження у галузі культури,

мистецтва та народної творчості багатонаціонального населення півдня України за планом постійної комплексної науково-дослідної теми: «Духовна культура Півдня України. Традиції. Сучасність». За участю науковців філіалу була розроблена Програма відродження духовності, української та інших національних культур у Миколаївській області, проведено соціологічне дослідження «Народна художня культура Миколаївщини: історичні витоки та сучасні проблеми розвитку». Провідні фахівці філії брали безпосередню участь у роботі над державною програмою «Культура. Просвітництво. Дозвілля», яка об'єднала зусилля вчених, практиків національно-культурних товариств на пошук ефективних шляхів розвитку української культури та культур національних меншин.

Плідно розвивається художньо-творча діяльність філіалу. Народний хоровий колектив кафедри Музичного виконавства - неодноразовий переможець Всеукраїнських конкурсів хорових колективів ім. М.Леонтовича та ім. П. Демущого - є одним із кращих хорів в Україні. Лауреатом міжнародних і всеукраїнських конкурсів також став порівняно молодий колектив народного танцю "Миколаїв", який у 2002 році отримав почесне звання народного і неодноразово перемагав у Міжнародних фестивалях конкурсах. Добре відома на Україні активна діяльність команди КВК "Баламутки" та інших творчих колективів.

Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв є сучасним закладом вищої освіти, який впевнено посідає провідне місце на ринку освітніх послуг серед ЗВО соціально-культурної сфери, має своє неповторне обличчя, бездоганну репутацію, добрі традиції та творчі досягнення.

Також науковими розробками та розробками новітніх технологій у місті займаються науково-дослідні заклади Миколаєва, а саме: Інститут імпульсних процесів та технологій НАН

України у м. Миколаєві; дослідний завод Інституту імпульсних процесів та технологій НАН України у м. Миколаєві; науково-дослідницький інститут «Миколаївська астрономічна обсерваторія»; науково-

Культура¹³

Місто Миколаїв - значний культурно-просвітницький осередок Південної України. У місті діють понад 60 закладів культури, що перебувають на обліку міського комунального господарства.

З-поміж них: 9 закладів культури клубного типу, а саме: Миколаївський міський палац культури «Молодіжний», Миколаївський міський палац культури та урочистих подій, Миколаївський міський палац культури «Корабельний», Миколаївський міський палац культури та мистецтв з виставковою залою для проведення загальноміських вернісажів, виставок-продажів, концертів та культурних програм, розміщення експозицій різноманітних напрямків, 5 будинків культури у віддалених мікрорайонах міста (Тернівка - місце компактного проживання болгарської національної громади м. Миколаєва, Матвіївка - одне з найстаріших козацьких поселень Миколаївщини, Велика та Мала Коренихи - місця археологічних пам'яток давньогрецької та римської доби, пам'ятних місць часів Кримської війни 1853-1856 років, Кульбакине - у південно-західній частині міста у складі найбільшого району міста - Корабельного.

Місто має 10 мистецьких шкіл для дітей та юнацтва, комунальне підприємство ММР «Миколаївські парки» (виведене з мережі закладів галузі «Культура» з 01.11.2018 та передано до департаменту ЖКГ ММР), унікальний дитячий парк відпочинку та розваг - Бюджетна установа культурно - ігровий комплекс «Дитяче містечко «Казка»,

дослідна частина Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова тощо.

2 централізовані бібліотечні системи для дорослих і дітей, до яких входять 2 центральні бібліотеки 31 бібліотека-філія та 4 бібліотечні пункти.

Найбільші бібліотеки міста:

- Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека;
- Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва;
- Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. Лягіна;
- Центральна міська бібліотека для дорослих ім. М.Л. Кропивницького;
- Центральна міська бібліотека для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменка;

Також у місті розташований кращий в Україні та один з найвідоміших в Європі зоопарків - комунальна установа «Миколаївський зоопарк», який налічує близько 500 видів тварин, 249 з яких занесені до Червоної книги України та Міжнародної Червоної книги. У вересні 2021 року установа відзначила 120 років від дня заснування міським головою Миколою Леонтовичем, чиє ім'я носить площа перед зоопарком.

¹³ розділ підготовлений за даними Миколаївської міської ради

Театри:¹⁴

- **Миколаївський академічний український театр драми та музичної комедії**, вул. Дунаєва, 59 (найпопулярніший театр міста, який відвідує понад 100 тис. глядачів за сезон, має дві сценічні площадки для великих вистав та спектаклів малих форм й творчих експериментів);

- **Миколаївський академічний обласний театр ляльок**, вул. Потьомкінська, 53 (розміщений в історичному середмісті, один з п'яти кращих театрів ляльок України. До репертуару, крім дитячої та казкової тематики, входять, у тому числі, й вистави для дорослих глядачів за мотивами творів класиків світової літератури.

- **Миколаївський академічний художній драматичний театр**, вул. Адміральська, 25 (у XIX ст. тут виступали корифеї українського театру М. Кропивницький та П. Саксаганський, а також видатні актори та виконавці В. Комісаржевська, Ф. Шаляпін, Л. Собінов тощо.) Сьогодні театр – сценічна база для проведення щорічного театрального фестивалю Міжнародного клубу «Ното ludens»).

Музеї:

- **Миколаївський обласний краєзнавчий музей**, вул. Набережна, 29 (рік заснування - 1913), нова експозиція розміщена у будівлі пам'ятки національного значення «Старофлотські казарми» з 2012 року. Працюють відділи природи, дореволюційної історії, новітньої історії і відділ фондів. Понад 160 тис. експонатів від доби палеоліту до сьогодення. До складу Миколаївського краєзнавчого музею нині входять:

- **музей підпільно-партизанського руху на Миколаївщині в роки Великої Вітчизняної війни. 1941-1944 рр.**, вул. Лягіна, 6 м. Миколаїв, розміщений у будівлі-пам'ятці архітектури та історії місцевого значення (відповідно до Закону України «Про декомунізацію» перебуває у процесі отримання нової назви);

- **музей суднобудування і флоту**, вул. Адміральська, 4 м. Миколаїв, розміщений у будівлі-пам'ятці архітектури національного значення та історії місцевого значення «Будинок штабу флоту 1796 р.». Понад 100 років слугував помешканням та канцелярією головних командирів Чорноморського флоту. Експозиція розкриває етапи розвитку суднобудування у Північному Причорномор'ї (близько 100 моделей кораблів різних часів). Одним з найцікавіших експонатів музею є діорама «Будівництво кораблів на Миколаївському адміралтействі у I-й чверті XIX ст.» ;

- **Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна**, вул. Велика Морська, 47 (рік заснування - 1914), розміщений у будівлі-пам'ятці архітектури та історії місцевого значення. Єдиний у світі музей-діюча пам'ятка видатному художнику-баталісту Василю Верещагіну. Понад 10 тис. експонатів живопису, графіки, декоративно-ужиткового мистецтва, іконопису.

* Театри та музеї, розташовані у місті, підпорядковуються управлінню культури, національностей та релігій Миколаївської обласної військової адміністрації і не перебувають на обліку міського комунального господарства.

¹⁴ Театри та музеї, розташовані у місті, підпорядковуються управлінню культури, національностей та релігій Миколаївської обласної військової адміністрації і не перебувають на обліку міського комунального господарства

Охорона здоров'я

Відповідно до чинних нормативних документів всі заклади охорони здоров'я перетворено в комунальні некомерційні підприємства, однак протягом терміну дії Програми буде здійснюватись оптимізація системи первинної медичної допомоги, що дозволить забезпечити більш ефективне використання наявного фінансового ресурсу та покращити якість медичної допомоги.

У роботу закладів охорони здоров'я Миколаївської міської ради впроваджуються сучасні медичні технології за рахунок оснащення сучасним медичним обладнанням, що сприяє мінімізації факторів ризику захворювань та створення сприятливого для здоров'я середовища на основі наукових досліджень.

У закладах охорони здоров'я міста використовуються галузеві та міжнародні стандарти щодо діагностики, лікування, профілактики захворювань та реабілітації хворих.

Заклади охорони здоров'я, підпорядковані Миколаївській міській раді, надають всі види медичної допомоги. В повному обсязі надається первинна, вторинна та спеціалізована медична допомога.

Мережа закладів охорони здоров'я складає 20 лікувальних закладів:

17 комунальних некомерційних підприємств, а саме: 6 лікарень, в тому числі 1 дитяча лікарня; 3 пологових будинки; 7 центрів первинної медико-санітарної допомоги, на базі яких розгорнуто 38 сімейних амбулаторій загальної практики - сімейної медицини; центр соціально значущих хвороб; 3 комунальні підприємства стоматологічної допомоги.

Лабораторні дослідження, які потрібні для діагностики та визначення схеми лікування, є складовою медичних послуг, призначаються відповідно до медичних потреб пацієнта та

надаються безкоштовно в межах укладеного договору з НСЗУ.

У 2022 році в стаціонарних закладах проліковано 35 534 пацієнти, з них дітей – 1887. Прийнято 1654 пологів, з них - 25 двієнь. Стаціонарно проліковано постраждалих в наслідок бойових дій - 5476, з них військових – 4852, цивільних – 624. Надана безкоштовна стоматологічна медична допомога 2044 військовим.

В КНП ММР «Міська лікарня №1» в умовах військового стану не припиняв свою роботу ангиограф, проведено 500 коронарографій (2021р. – 155), з них 11 - військовим; у відділенні гемодіалізу працюють 8 апаратів штучної нирки, лікування отримують 24 хворих, надана допомога 9 хворим з гострим ураженням нирок (синдром тривалого стиснення), в т.ч. 5 військовим.

З міського бюджету були виділені кошти в сумі 59,3 млн. грн. на придбання високовартісного медичного обладнання для надання якісної медичної допомоги у важких умовах воєнного стану. Для 9 міських стаціонарних лікувальних закладів загалом придбано 62 одиниці високовартісного обладнання. Все обладнання введено в експлуатацію.

В КНП ММР «Міська лікарня №4» у серпні 2022 року введено в експлуатацію новий, закуплений за кошти державного бюджету комп'ютерний томограф.

В КНП ММР «Центр соціально значущих хвороб» введено в дію рентгенівський апарат для діагностики туберкульозу, пневмоній у хворих на COVID-19 та інших захворювань легень.

З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну в результаті ракетних ударів по місту Миколаєву пошкоджено шістнадцять з двадцяти одного лікувальних закладів, підпорядкованих управлінню охорони здоров'я Миколаївської міської ради. У 2022 році швидкими темпами повністю відновлено 9 з 16 пошкоджених закладів. На відновлення пошкоджених

лікувальних закладів з міського бюджету виділено 20,7 млн. грн.

У 2022 році управлінням охорони здоров'я Миколаївської міської ради та підпорядкованими лікувальними закладами було отримано гуманітарної та благодійної допомоги у натуральному та грошовому вигляді на загальну суму 479,3 млн грн, в тому числі отримано 1648 одиниць високовартісного обладнання (вартістю від 5000 грн.) на суму 108,1 млн грн.

Медичними закладами в якості благодійної допомоги було отримано 41 автомобіль швидкої медичної допомоги, з них передано ЗСУ – 10.

Опитування мешканців міста засвідчило, що діяльність медичних закладів на первинному рівні надання медичної допомоги, доступ до фахових лікарів є запорукою надання якісних медичних послуг та критично важливі для забезпечення ефективної та доступної медичної допомоги населенню громади.

Серед проблем, що потребують першочергового вирішення в сфері надання медичних послуг, є:

- створення сучасного міського перинатального центру;

Фізичне виховання та спорт

Місто Миколаїв вважається одним із найбільш спортивних міст України. У місті Миколаєві працює 24 спортивні школи, з яких 10 спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву (з фехтування, веслування академічного, легкої атлетики, велоспорту, футболу, боксу, баскетболу, вітрильного спорту, веслування на байдарках і каное, шахів), 14 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, школа вищої спортивної майстерності м. Миколаєва, школа вищої спортивної майстерності Миколаївської області та Миколаївський фаховий коледж фізичної культури.

- будівництво дитячого діагностичного центру з бомбосховищем;

- створення реабілітаційного центру, в тому числі для постраждалих від військових дій;

- капітальний ремонт (відновлення) будівлі травматологічного пункту КНП ММР «Міська лікарня швидкої медичної допомоги»;

- ремонт існуючих захисних споруд цивільного захисту, що знаходяться на балансі закладів охорони здоров'я міста та інших об'єктів, які можуть бути використані як найпростіші укриття;

- капітальний ремонт систем киснепостачання в КНП ММР «Міська лікарня швидкої медичної допомоги» та КНП ММР «Пологовий будинок №3»;

- будівництво амбулаторії загальної практики сімейної медицини у мікрорайоні Велика Корениха;

- завершення будівництва дитячого діагностичного центру з бомбосховищем та переходом до стаціонарного корпусу в КНП ММР «Міська дитяча лікарня № 2».

Особливий розвиток одержали у місті водні види спорту, базою для яких є Миколаївський яхт-клуб і спортивні бази на березі р. Інгул та р. Південий Буг. Знаходячись у 50 км від морського узбережжя, Миколаїв дає можливість жителям і гостям міста провести літні відпустки на березі Чорного моря.

Для потреб занять фізичною культурою і спортом місто має 3 стадіони, 116 спортивних залів, 2 плавальних басейни, 394 спортивні майданчики, 174 пристосовані приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять, легкоатлетичний манеж, 3 веслувально-спортивні бази та кінноспортивну базу.

Сьогодні в місті розвивається 50 видів спорту, з яких у 28 видах рівень підготовки тренерів і матеріальної бази дозволяє готувати спортсменів міжнародного рівня.

За рахунок місцевого бюджету в місті повністю утримується 15 спортивних шкіл, школа вищої спортивної майстерності, КУ «Центральний міський стадіон», до складу якого входять спортивний комплекс «Зоря», стадіон «Юність», надається фінансова підтримка громадській організації «Фізкультурно-оздоровчий клуб інвалідів «Вікторія», баскетбольному клубу «НИКО–БАСКЕТ», ДЮСШ «Динамо». В спортивних школах, підпорядкованих управлінню у справах фізичної культури і спорту Миколаївської міської ради, займаються спортом 3026 спортсменів. В місті для занять спортом є 5 стадіонів, 1 легкоатлетичний манеж, 1 плавальний басейн СК «Зоря», 4 веслувально-спортивні бази.

Миколаївські спортсмени успішно виступають на олімпіадах, чемпіонатах світу, Європи, України та міжнародних змаганнях.

Туризм

До початку 2022 року в місті Миколаєві активно розвивалася туристична галузь. Миколаїв позиціонувався як місто музеїв, театрів та галерей, місто історико-культурних та археологічних пам'яток. Місто яскравих подій - водних та джазових фестивалів та регат. Активно розвивалася супутня інфраструктура, мережа закладів громадського харчування та готельного бізнесу.

За 2021 рік до бюджету Миколаївської міської територіальної громади надійшло 3238,9 тис. грн туристичного збору, що на 182% більше, ніж показники 2020 року (1770,6 тис. грн). Крім того, надходження від туристичного збору міста Миколаєва складають 41% від надходжень туристичного збору Миколаївської області (7862,7 тис. грн).

Миколаївські спортсмени Коновалов Данило та Чижовський Богдан в командній першості стали чемпіонами Європи зі стрибків у воду серед юніорів, в особистому заліку Коновалов Данило став срібним та бронзовим призером Європи. В грудні 2021 року пройшов чемпіонат світу зі стрибків у воду, де наші спортсмени Коновалов Данило та Чижовський Богдан стали срібними призерами, та Коновалов Дмитро завоював золото в особистому заліку зі стрибків у воду з 3-х метрового трампліну серед вікової групи А.

Опитування мешканців міста засвідчило, що спорт є не лише розвагою, але має значний соціальний, фізичний і психологічний вплив на мешканців громади, про що зазначило більше 80 відсотків респондентів (40,0 відсотків надали оцінку «дуже важливо» та 44 відсотки – «важливо»). Можливість активного заняття спортом стимулює інтерес до спорту взагалі та розвиває спортивні таланти у молоді, а забезпечення доступу до спортивних місць дозволяє створити здорове, активне та щасливе громадське середовище.

Станом на 12.01.2021 згідно з ліцензійним реєстром суб'єктів туроператорської діяльності на території міста Миколаєва знаходяться 10 туристичних операторів. За даними головного управління статистики у Миколаївській області 2020 року на території Миколаєва діяли 73 туристичних агенти (у 2019 році діяло 67 підприємств) та 16 готелів та аналогічних засобів розміщування на 1398 місць. Протягом 2020 року в місті Миколаїв було обслуговувано 36205 осіб, з них: громадян України – 34782, іноземних туристів – 1423 особи. У порівнянні з 2019 роком кількість обслуговуваних туристів (21 639 осіб) збільшилась на 13143 осіб (38%), проте кількість іноземних туристів зменшилось на 1098 осіб (44%). Зменшення кількості іноземних туристів пов'язано із введенням 2020 року в Україні карантинних обмежень,

пов'язаних з гострою респіраторною хворобою COVID-19.

Середня тривалість перебування у закладах розміщення протягом 2020 року збільшилась порівняно з 2019 роком та складає 2,8 ночівель, серед іноземних туристів – 5,8 ночівель. У 2019 році середня тривалість перебування складала 1,8 ночівель, серед іноземних туристів – 5,2 ночівель.

Протягом 2022-2023 років спостерігалася тенденція до різкого падіння основних показників, які характеризують туристичну галузь міста Миколаєва. Основною причиною різкого зниження основних показників галузі стала повномасштабна війна Російської Федерації проти України, під час якої місто зазнає постійних обстрілів із різних видів зброї, від яких значно постраждала готельна інфраструктура, підприємства, житлові будинки. Заклади громадського харчування вимушені були закритися з причин відсутності клієнтів. Туристичний сезон Миколаївщини скасовано.

Єдиним показником на сьогодні, по якому можна відстежити стан туристичної галузі міста, є туристичний збір, який скоротився у порівнянні із 2021 роком більше ніж в 5 разів та складає 563, тис. грн за 2022 рік. У 2023 році також спостерігається негативна тенденція щодо надходження туристичного збору до бюджету міста. Це обумовлено тим, що місто Миколаїв залишається у червоній зоні безпеки та є фактично прифронтовим містом.

Незважаючи на сьогоднішні події, туристична галузь залишається стратегічною для розвитку міста.

Може здатися парадоксальним, але розвиток туризму під час воєнного стану має велике

значення для здоров'я нації та економічного благополуччя.

Важливо розуміти, що туризм не лише приносить доходи готельному бізнесу та місцевим підприємцям у регіонах, а й сприяє створенню робочих місць, відновленню економіки та інфраструктури.

Відпочинок під час воєнного стану дозволяє людям країни, яка воює, відволіктися від негативних новин, зміцнити здоров'я та психологічні ресурси, а також підтримати розвиток економіки.

Тому Миколаїв прагне відновити свій туристичний потенціал. На сьогодні маємо тенденції повільного поступового відновлення цієї галузі. Відновили роботу театри міста та деякі музеї. Відновлюється готельна інфраструктура, відкриваються заклади громадського харчування. Пожвавилася робота екскурсійної діяльності. Більшість історичних будівель у Миколаєві збереглися, працює муніципальний транспорт.

Місто Миколаїв зазнало великої популярності завдяки своєму героїчному опору агресору. Миколаїв – місто-герой. Миколаїв – фортеця Півдня. Сьогодні про місто Миколаїв знають не тільки в Україні, а й далеко за її межами. І цю тенденцію потрібно підтримувати.

Також слід враховувати, що ситуація з воєнними діями призвела до зміни аудиторії туристів. Якщо раніше основними внутрішніми туристами були пари та сім'ї з чоловіками, то зараз основними мандрівниками стали жінки та діти. Це також потрібно враховувати при формуванні попиту на різні види туристичних послуг.

Туристичний збір до бюджету Миколаївської міської територіальної громади, тис. грн¹⁵

Роки	2020	2021	2022
Туристичний збір (всього)	1770,61	3238,9	563,4
Туристичний збір, сплачений юр. особами	805,5	1704,0	162,1
Туристичний збір, сплачений фіз особами	965,0	1534,9	401,3

Для збереження туристичної галузі в місті доцільно проводити заходи, які покликані популяризувати місто навіть в умовах війни, розвинути міський туризм, враховуючи всі виклики.

Сучасна індустрія туризму – одна з найбільш прогресивних галузей світового господарства, яку можна розглядати як самостійний вид економічної діяльності і як міжгалузевий комплекс. Протягом останніх років туризм набуває неабиякого розвитку, стаючи одним з найбільш важливих секторів економіки в світі.

Миколаїв має досить високий потенціал в галузі туризму. Так, в центрі міста розташоване Городище «Дикий Сад» – залишки стародавнього кіммерійського міста часів Трої,

Соціальний захист населення

У м. Миколаєві загальна кількість осіб, які потребують соціальної допомоги, складає 186,4 тис.осіб, або 40,0% від загальної кількості населення (на останню відому дату 470,0 тис.осіб), в тому числі пенсіонери громади складають 113,5 тис. осіб або 24,15% від загальної кількості населення; отримувачі

одна з найстаріших обсерваторій Східної Європи, заснована в 1821 році. Найстаріший яхт-клуб України заснований у 1888 році. Шуховська вежа – водонапірна вежа, виконана за проектом інженера Володимира Шухова і вперше в світі встановлена та використана в системі міського водопостачання.

Взагалі в Миколаєві існує 347 пам'яток історії та культури: пам'ятки садово-паркового мистецтва – 9; будинки та споруди культурної спадщини – 338, театри - 3. Популярні локації та місця для сімейного та дитячого відпочинку: Миколаївський зоопарк, *8 причал, модернізована площа Соборна, парки, сквери, дитяче містечко «Казка».

державних допомог, а саме допомог сім'ям з дітьми, допомог малозабезпеченим сім'ям та інших - 36,3 тис.осіб або 7,72% від загальної кількості населення; отримувачі субсидій – 21,2 тис.осіб або 4,51 % від загальної кількості населення.

¹⁵ за даними департаменту фінансів Миколаївської міської ради

Миколаїв
МІСЬКА РАДА

Статистичні дані про соціально незахищені категорії громадян станом на 01.01.2023

Таблиця 22

Категорії громадян	Заводський район	Корабельний район	Інгульський район	Центральний район	Всього по місту
Пенсіонерів (станом на 01.12.2022)	30 306	20 255	31 364	31 617	113 542
<u>Всього осіб з інвалідністю загального захворювання (станом на 01.01.2023):</u>	646	2694	5629	2039	9662
<u>I групи</u>	126	215	275	15	631
<u>II групи</u>	188	764	1354	189	2495
<u>III групи</u>	332	1715	2410	271	4728
Осіб з інвалідністю з дитинства	679	479	737	694	2589
Дітей з інвалідністю до 18 років	547	396	555	634	2132
Багатодітні сім'ї	218	182	224	308	932
Отримувачі державних допомог, а саме допомог сім'ям з дітьми, допомог малозабезпеченим сім'ям та інших...	10523	6367	9070	10346	36306
Отримувачі субсидій	6416	3081	5782	5919	21198
Громадяни, постраждалі від аварії на ЧАЕС (станом на 01.11.22)	553	358	614	512	2037
з них: дітей	107	55	96	100	358

В місті на кінець 2022 року проживає 9662 особи з інвалідністю, з них 2132 особи – діти з інвалідністю.

У м. Миколаєві працює соціальна служба, яка займається питаннями перевезення

представників маломобільних груп населення. Попит на соціальний транспорт великий, але не всі мають можливість скористатись цією послугою, населення потребує більш гнучкої, зручної та оперативної системи.

Інформація щодо перевезення осіб з обмеженими можливостями

Таблиця 23

Показники	Станом на 01.01.2023	
	осіб	послуг
Служба перевезення	1293	3193
в тому числі		
- інвалідів-візочників	27	63
- осіб, які потребують медичної процедури гемодіаліз	8	298
- ветерани війни	14	36
- інші особи з обмеженими можливостями	1244	2796

Опитування та проведена фокус-група з представниками людей пенсійного та старшого віку засвідчили гостру потребу в забезпеченні мобільності та транспортної доступності в місті для людей маломобільної категорії: від безпеки на дорогах до наявності велосипедних доріжок.

Ці дані свідчать про необхідність приділення значної уваги питанням інклюзії, рівності та доступності всіх вразливих категорій

мешканців до об'єктів міської інфраструктури та різних видів послуг.

Також є великий запит від людей з інвалідністю та громадськості міста щодо створенням центру для осіб з особливими потребами віком від 18 років. Наразі такого закладу в Миколаєві немає. Однак є численні звернення щодо його відкриття.

Інформація щодо надання соціальних послуг у міському територіальному центрі

Таблиця 24

№	Назва відділень	Кількість отримувачів соціальних послуг на 01.01.2023	Кількість наданих послуг на 01.01.2023
1	Відділення соціальної допомоги вдома	1243	1762
	з них:		
	- Заводський район	352	501
	- Інгульський район	321	444
	- Корабельний район	244	363
	- Центральний район	326	454
2	Відділення з організації та контролю за наданням адресної натуральної та грошової допомоги	11480	48129
3	Відділення денного перебування	0	835
	з них:		
	- Заводський район	0	112
	- Інгульський район	0	297
	- Корабельний район	0	204
	- Центральний район	0	222
ВСЬОГО		12723	12723

У м. Миколаєві функціонують два центри з надання соціальної допомоги внутрішнім переселенцям. Вони базуються на території двох дитячих садків. Гуманітарною допомогою громадян сьогодні забезпечують, зокрема, в

рамках програми «Щедрик» та «Дитяче містечко». За даними департаменту праці та соціального захисту населення Миколаївської міської ради, за увесь період повномасштабного вторгнення центри

допомоги ВПО в Миколаєві прийняли близько 180-200 тисяч переселенців та видали 140 тисяч продовольчих наборів.

Наразі в місті активно проводять роботи з ремонту гуртожитків для проживання ВПО.

Таблиця 25

№	Внутріньо переміщені особи	Жінки	Чоловіки	Діти від 0-13 років	Молодь 14-27 років	Загалом
1.	ВПО, всього	16522	14096	4133	4762	30618
	в т.ч. по районах міста:					
	Центральний	4274	4036	982	1351	8310
	Заводський	4783	3838	1557	1617	8621
	Інгульський	5229	4230	1528	1731	9459
	Корабельний	2236	1992	66	63	4228

Житлове господарство та комунальна інфраструктура

Розгалужене житлово-комунальне господарство міста Миколаїв забезпечує надання комунальних послуг різним групам споживачів. Для житлово-комунального господарства міста характерні проблеми, які в цілому є типовими для переважної більшості міст України, а саме: зношеність житлового фонду та окремих об'єктів інженерної і транспортної інфраструктури; високий рівень зносу комунальних мереж та обладнання, що у свою чергу призводить до суттєвих втрат енергоносіїв; наявність заборгованості споживачів за спожиті житлово-комунальні послуги.

У звітному періоді видатки бюджету громади на галузь здійснювалися з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану», відповідно до яких більшість капітальних видатків відноситься до третьої черги фінансування.

Рівень покриття тарифами собівартості послуг для населення з водопостачання та водовідведення, а також тепlopостачання, є нижчим за 100%. З метою забезпечення надійного та безперебійного функціонування житлово-експлуатаційного господарства м. Миколаєва з бюджету громади щорічно

надається фінансова підтримка підприємствам галузі, в тому числі шляхом здійснення внесків до статутних фондів. Протягом 2022 року рівень проплати населення за послуги з тепlopостачання, а також з водопостачання та водовідведення, був нижчим за 100%. Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги (водопостачання та водовідведення, а також тепlopостачання) збільшився, але у розрахунку на 1 мешканця відповідав помірному рівню боргу.

Миколаївська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Миколаєва перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом 2022 року інвестиційні проекти не впроваджувалися. Загалом у минулому році з бюджету громади було проведено видатків на житлово-комунальне господарство на суму 494,3 млн грн (на 40,8% менше, ніж у 2021 році), тоді як видатки за галуззю будівництва не здійснювалися.

Також протягом 2022 року міська влада не здійснювала продаж земельних ділянок та приватизацію майна, яке належить до

комунальної власності територіальної громади, але продовжила передачу майна та земельних ділянок в оренду. Загалом, за результатами 2022 року динаміка надходжень

Теплове господарство

Постачання тепла населенню м. Миколаєва здійснюється від двох найбільших його виробників: ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та ОКП «Миколаївоблтеплоенерго». Провідне підприємство теплоенергетики ОКП «Миколаївоблтеплоенерго» забезпечує тепловою енергією близько 60% споживачів м. Миколаєва. Станом на 01.01.2022 на балансі підприємства знаходиться 93 котельні в м. Миколаїв.

ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» бере участь в покритті теплових та електричних навантажень. До складу основного обладнання входять 4 енергетичних котли, 3 водогрійних котли та 3 турбогенератори.

Одним з найбільш актуальних питань розвитку міського господарства сьогодні є енергозбереження. Враховуючи постійно зростаючі ціни на енергоносії, великий рівень витрат на опалення, впроваджуються заходи з енергоефективності.

ОКП «Миколаївоблтеплоенерго» обслуговує 91 котельню (у т.ч. 11 дахових), в яких розміщено 343 котли та 118 центральних та індивідуальних теплових пунктів. Загальна протяжність теплових мереж у однотрубному

від операцій з майном та землею комунальної власності погіршилась, що було зумовлено наслідками широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України.

обчислені ОКП "Миколаївоблтеплоенерго" складає 474 км, підприємство надає послугу з тепlopостачання у 1244 житлові багатоквартирні будинки для 172,8 тис. мешкнців.

У користуванні ПрАТ "Миколаївська ТЕЦ" знаходяться мережі в однотрубному обчисленні довжиною 106,1492 км, з них для надання послуг централізованого гарячого водopостачання (припинено рішенням виконавчого комітету Миколаївської міської ради) 1,56 км та безпосередньо теплові мережі – 104,5892, у тому числі на балансі 95184 м, в оренді 9405,2 м, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» надає послугу з тепlopостачання у 755 житлових багатоквартирних будинках.

Протягом 2022 року рівень проплати населення за послуги з тепlopостачання, а також з водopостачання та водовідведення був нижчим за 100%. Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги (без урахування послуг із постачання електричної енергії та газopостачання) збільшився, але у розрахунку на 1 мешканця відповідав помірному рівню боргу.

Водopовідно-каналізаційне господарство¹⁶

Безперервне водopостачання у місті забезпечує комунальне підприємство Миколаївської міської ради «Миколаївводоканал», яке має плани з модернізації мереж водopостачання та водовідведення міста, що дозволить

мешканцям Миколаєва отримувати якісну питну воду.

Для централізованого питного водopостачання м. Миколаєва використовувалась вода р. Дніпро та підземних джерел. Середньодобове споживання води містом складало близько

¹⁶ <https://news.lt.ua/post3842230>

89,2 тис. м³, з яких 50% споживалось населенням, а 38,2% задовольняло потреби промислових підприємств та інших споживачів. Водопостачання м. Миколаєва здійснювалось з одного джерела: р. Дніпро. Сира вода поступала для очистки в очисні споруди з р. Дніпро по 2 водоводах діаметром 1400 мм протяжністю 73 км потужністю 240 тис. м³ води на добу.

Очисні споруди водопроводу загальною потужністю 190 тис. м³ на добу займають територію площею 52,8 га, працюють в форсованому режимі та забезпечують подачу питної води згідно з потребами міста.

Система водовідведення міста складається з мережі самопливних колекторів, якими стічні води транспортуються 32 насосними станціями каналізації та мережі напірних колекторів, якими стічні води транспортуються від насосних станцій каналізації до Галицинівських чи Варварівських очисних споруд каналізації. В середньому через очисні споруди каналізації проходить 52 тис. м³ стічних вод. Довжина каналізаційної мережі - 723,6 км.

Система централізованого водовідведення задовольняє потреби населення, індустріальні об'єкти та соціальні заклади міста на 63%.

Для Миколаєва і області критичною залишається ситуація з водопостачанням. Після обстрілу росіянами магістрального водогону Дніпро–Херсон, який забезпечував область питною водою, було прийнято неоднозначне рішення заповнити трубопровід солоною водою з лиману, і це вплинуло на кількість аварій у місті.

У зв'язку з пошкодженням насосної станції та водоводу водозабір з р.Дніпро у с. Микільське Херсонської області тимчасово (до закінчення бойових дій) припинено та на сьогоднішній день водопостачання м.Миколаєва здійснюється з Інгулецької зрошувальної системи. Вода подається на очисні споруди водопроводу, де проходить технологічну схему очищення води. Вода, яка надходить в розподільчу мережу м. Миколаєва, непитної якості.

На територіях об'єктів гуманітарної і соціальної сфер (на територіях лікарень, дошкільних та навчальних закладів тощо), міських комунальних підприємств буряться артезіанські свердловини, з встановленням пересувних водоочисних комплексів підготовки питної води, з яких, зокрема, організовано точки роздачі безкоштовної очищеної води населенню. На сьогодні на території об'єктів ОКП "Миколаївоблтеплоенерго" пробурено 38 свердловин. Роботи в даному напрямку продовжуються. Щодо об'єктів соціальної сфери, то порушене питання вирішується управлінням капітального будівництва ММР.

За результатами 2022 року рівень покриття тарифами послуг з водопостачання та водовідведення, а також з тепlopостачання, був нижчим за 100% собівартості їх надання. З метою забезпечення надійного та безперебійного функціонування житлово-експлуатаційного господарства м. Миколаєва з бюджету громади щорічно надається фінансова підтримка підприємствам галузі, в тому числі шляхом здійснення внесків до статутних фондів. Протягом 2022 року відшкодування з бюджету тарифів на послуги тепlopостачання склали 237,4 млн грн.

Житловий фонд

Житловий фонд м. Миколаєва складає 42485 домоволодінь, з яких:

- 39045 будинків садибної забудови;
- 35 будинків – відомчий житловий фонд;
- 727 багатоквартирних будинків, які обслуговують ОСББ, ЖБК;
- 1760 багатоквартирних будинків, в яких мешканці самостійно обрали управителя або управитель був обраний на конкурсних засадах;
- 909 житлових будинків, в яких співвласниками не обрано форму управління і вони знаходяться на обслуговуванні житлово-експлуатаційних підприємств по тарифах, затверджених виконкомом Миколаївської міської ради;
- 9 будинків знаходяться на самостійному обслуговуванні.

Житловий фонд обладнано: водопостачанням – 96,8%, водовідведенням – 96,3%, опаленням – 96,1%, газом – 93,7%, електроплитами – 2,6%.

У житлових будинках нараховується 1675 ліфтів, 1625 будинків забезпечено системою центрального опалення, 14 будинків обладнані системами пожежогасіння і димовидалення.

До початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у місті налічувалося аварійного житла:

- 70 квартир загальною площею 3096,4 кв.м;

- ветхого житла – 179 квартир, загальною площею 6764,7 кв.м;

- не придатного для проживання – 34 квартири, загальною площею 2053,8 кв.м;

З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації, в результаті обстрілів частково або повністю зруйновано 37 багатоквартирних житлових будинків, з яких 7 потребують часткового демонтажу частин об'єктів, 4 - демонтажу, ліквідації. В цих будинках, згідно з технічним звітом, проведеним спеціалізованими організаціями, непридатні до експлуатації 465 квартир.

Також зазнали пошкодження 1034 багатоквартирних будинки (вибиті вікна, пошкоджені покрівлі та фасади)¹⁷

Одним з пріоритетних напрямків міської влади є забезпечення мешканців міста житловими умовами, організувати належний догляд та забезпечення відповідного санітарного стану об'єктів благоустрою, закріплених за ними, у тому числі утримання прибудинкових територій в належному санітарно-технічному стані.

Співвласники житлових будинків активно проводять роботу з самостійного вибору управляючої компанії, або створення об'єднань співвласників багатоквартирного будинку. Управління багатоквартирними будинками здійснюють 4 комунальні підприємства, 22 приватні підприємства, 645 ОСББ та 14 ЖБК.

¹⁷<https://www.slovoidilo.ua/2022/12/02/novyna/suspilstvo/nazvano-kilkist-zrujnovanyx-ta-poshkodzenyx-budynkiv-mykolayevi>

Руйнування¹⁸

Під час повномасштабного вторгнення найбільше в місті постраждав житловий фонд. Збитки від російських обстрілів у Миколаєві складають майже 400 млн євро. Загальна ефективна площа зруйнованого житла - приблизно 360 тисяч кв. м. У розрізі галузей:

- в соціальній сфері пошкоджені 4 об'єкти;
- у галузі освіти - 98 об'єктів на загальну суму 45 млн євро(цифри підтверджені Міністерством освіти України);
- охорона здоров'я - 26 млн євро (лише те, що видно на знімках, загальні збитки сягають близько 200 млн євро, бо лікарня - це не тільки будівля, яку видно згори, а також вартісне обладнання);
- спорт - оцінка збитків становить 11 млн євро;
- адміністративні будівлі, зокрема, обласна державна адміністрація - 12 млн євро;

- величезна проблема через перебитий водогін (мережі руйнуються, і де-факто можна вважати всю початкову вартість активів водоканалу такою, що треба замінити);

- руйнування теплових мереж - 26 котельень, 5 ЦТП (лише те, що можна побачити, збитки як мінімум 14 млн євро);

- збитки підприємств - майже 300 млн євро (без врахування портів та стивідорів, які треба оцінювати окремо);

- енергетична інфраструктура - близько 9 млн євро.

За розрахунками, які виконувала Київська школа економіки за підтримки EUACI, загальна оцінка збитків в цілому сягає близько 852 млн євро. Остаточна цифра буде відома лише після підготовки плану відновлення міста.

Перелік зруйнованих/пошкоджених об'єктів, які є пріоритетними для відновлення та розвитку громади

Назва, адреса	Ступінь руйнування	Кошторисна вартість відновлення, млн грн
КУ "Центральний міський стадіон", м.Миколаїв, вул.Спортивна, 1/1	Значна	Буде визначена після проведення експертизи
КУММР «Миколаївський міський палац культури «Корабельний», м. Миколаїв, проспект Богоявленський, 328	Зруйновано 2/3 частини будівлі	Необхідно виконати технічну експертизу об'єкта в цілому
Пам'ятка архітектури національного значення «Офіцерське зібрання», м.Миколаїв, вул. Артилерійська, 7	Пошкоджено частину паркану, віконні рами, склопакети, частини фасаду. Потребує реставрації.	Проектно-кошторисна документація відсутня

¹⁸ розділ підготовлено за даними звіту Київської школи економіки (звіт за вересень 2022 року) та даними Миколаївської міської ради

Назва, адреса	Ступінь руйнування	Кошторисна вартість відновлення, млн грн
Миколаївський міський палац культури "Молодіжний", м. Миколаїв, вул. Театральна, 1	Пошкоджено частину паркану, віконні рами, склопакети, частини фасаду. Потребує реконструкції.	Проект потребує коригування
Миколаївська гімназія №7, м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 45	31,57%	5,99766
Миколаївська гімназія № 15, м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 22а	10,02%	3,869
Миколаївська гімназія № 33, м. Миколаїв, вул. Океанівська, 12	10,10%	4,667936
Миколаївська гімназія № 44, м. Миколаїв, вул. Знаменська, 2/6	18,84%	6,265272
Миколаївський ліцей № 51, м. Миколаїв, провулок Парусний, 3-А	15,65% зруйновано частину основного корпусу закладу	5,5304
Миколаївський ліцей №60, м. Миколаїв, вул. Чорноморська, 1А	75,24% зруйновано корпус початкової школи	2,93564
Миколаївський ліцей №2, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 24	9,85%	5,26696
Миколаївський ліцей ім. Миколи Аркаса, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 34	3,87% пошкоджено частину корпусу будівлі	4,38732
Миколаївський ліцей імені Олега Ольжича м. Миколаїв, вул. Айвазовського, 8	0,60%	0,95224
ЗДО №7, м. Миколаїв, вул. 3-тя Слобідська, 151-А	47,21%	4,0488
ЗДО № 64 "Барвінок", м. Миколаїв, вул. Крилова, 7-б	10,41%	0,89896
ДНЗ №95 «Бджілка», м. Миколаїв, вул. Космонавтів, 67 – А	13,33%	0,291424
КНП ММР «Міська лікарня швидкої медичної допомоги», травматологічний пункт, м. Миколаїв, вул. Корабелів, 14в	30%	5,50
КНП ММР "Центр первинної медико-санітарної допомоги №4", м. Миколаїв, вул. Адміральська, 6	50%	2,5
КНП ММР "Міська лікарня №1", м. Миколаїв, вул. 2 Екіпажна, 4	27%	6,87
КНП ММР "Центр первинної медико-санітарної допомоги №1", м. Миколаїв, мкрн Кульбакине, вул. Знаменська, 35	25%	1,24

Благоустрій населених пунктів

Послуги з управління та утримання будинків у місті Миколаїв надають 4 комунальні підприємства та 22 підприємства приватної форми власності, також функціонує 749 ОСББ у 832 будинках.

Послуги з вивезення твердих побутових відходів у місті надаються двома підприємствами, які є переможцями конкурсу на надання послуг з вивезення твердих побутових відходів, а саме - КП ММР «Миколаївкомунтранс» на території Заводського, Центрального та Інгульського районів, КП «Обрій-ДКП» на території Корабельного району.

Усі тверді побутові відходи, які утворюються в місті, захоронюються на міському полігоні твердих побутових відходів. Полігон введено в експлуатацію у 1972 році, орієнтовний строк

експлуатації - 50 років, площа – 37, 93 га, розрахунковий обсяг видалення відходів – 50 млн м³. На даний час захоронено близько 49 млн м³. Дана земельна ділянка надана в користування КП ММР «Миколаївкомунтранс» згідно з Державним актом на право постійного користування земельною ділянкою ЯЯ №080031 на підставі розпорядження Миколаївської райдержадміністрації від 04.03.2005 №51-р.

Весь комплекс робіт по догляді за безпритульними та домашніми тваринами покладено на комунальне підприємство Миколаївської міської ради «Центр захисту тварин».

Місто газифіковане на 87,6%. Природний газ проведений газопроводами загальною довжиною 7500 кілометрів. Газифіковано 330 тис. квартир, промислові підприємства, об'єкти комунально-побутового призначення та ін.

Транспорт та транспортні комунікації

Транспортний комплекс Миколаєва є однією зі стратегічних галузей міста. Підприємства галузі відіграють важливу роль у забезпеченні робочими місцями мешканців та формують частину надходжень бюджету. Транспортна інфраструктура Миколаєва достатньо розвинута, на території міста діють морські та річкові порти, потужний залізничний вузол, автовокзал та автостанції, система громадського транспорту, поблизу міста розташовані міжнародний аеропорт та аеродром «Кульбакине».

Водний транспорт міста представлений трьома морськими портами (ДП «Миколаївський морський торговельний порт», ДП «СК «Ольвія», ТОВ «МСП «НІКА-ТЕРА») та одним річковим портом (АСК «Укррічфлот»), а також низкою приватних терміналів. Акваторії портів з'єднуються з

морем через Дніпро-Бузький лиман. Традиційно для Миколаївських портів основними видами оброблюваних вантажів є зернові та чорні метали. У попередніх періодах на причалах морських портів міста Миколаєва здійснювалось близько 23% загальної переробки вантажів по Україні.

Починаючи з 24 лютого 2022 року в умовах повномасштабної війни портова інфраструктура була заблокована окупантами. Тимчасове припинення торговельного мореплавства в акваторії Чорного та Азовського морів і закриття входу/виходу портів, неможливість здійснювати обслуговування суден та виконання інших робіт, пов'язаних з цим видом діяльності, значно вплинуло на підсумки роботи всіх портових операторів України. Після підписання 22.07.2022 та подальшої реалізації Ініціативи

щодо безпечного транспортування зернових та продуктів харчування з українських портів частина підприємств Одеської області відновили роботу по вантажопереробці зернових з серпня 2022 року. Україна неодноразово зверталася до ООН і Туреччини, які є підписантами та гарантами Ініціативи щодо безпечного транспортування зернових та продуктів харчування з українських портів, з пропозицією включення до зернової ініціативи портів Миколаєва, що дало б можливість збільшити обсяги експорту української агропродукції приблизно удвічі.

Для задоволення потреб населення міста Миколаєва пасажирськими перевезеннями задіяно 13 підприємств-перевізників, які надають послуги з перевезення пасажирів. В складі цих підприємств задіяна наступна кількість транспорту:

- 32 автобуси комунального підприємства Миколаївської міської ради «Миколаївпастрас»;
- 99 тролейбусів та 47 трамваїв комунального підприємства Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс»;
- у середньому 555 автобусів приватних підприємств-перевізників;
- 1 пасажирське судно ТОВ «СК «Артільмарін».

На сьогоднішній день транспортна мережа міста Миколаєва складається з 6 трамвайних, 7 тролейбусних та 41 автобусних маршрутів. Якість та доступність транспортної інфраструктури м. Миколаєва становить 73 %, загальна кількість транспортних засобів, що здійснюють перевезення пасажирів на міських маршрутах загального користування становить 419 од. Інформація про рух транспорту по місту відстежується у мобільному додатку програми «CityBus Миколаїв», EasyWay.

Для врегулювання дорожнього руху в місті наявні:

- 114 од. світлофорних об'єктів;
- 11 877 од. дорожніх знаків;

- 7 328 п.м. направляючих пішохідних огорожень;
- 1 409 п.м. пристроїв примусового зниження швидкості («лежачих поліцейських»);
- 109 од. пристроїв звукового сповіщення;
- 180,0 км поздовжньої та 16 238 кв.м поперечної дорожньої розмітки.

Для забезпечення сприятливих умов для пересування осіб з обмеженими фізичними можливостями вулично-дорожньою мережею міста протягом останніх років при новому будівництві влаштовано 50 пандусів.

Наслідки і вплив війни на розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури в 2022-2023 роках, а саме: кількість перевезених пасажирів – автомобільним та електротранспортом – впала майже на 40%, було пошкоджено достатню кількість транспортних засобів, які в свою чергу не підлягають відновленню, порушено безпеку дорожнього руху шляхом зруйнування дорожньої розмітки та дорожніх знаків.

Проблеми з дорожньо-транспортною інфраструктурою, які мають бути розв'язані в короткостроковій перспективі в 2023-2024 роках, а саме: планується забезпечення безпеки дорожнього руху та громадян міста Миколаєва, відновлення міського громадського транспорту шляхом закупівлі необхідних запчастин та отримання допомоги від інших країн, надання більш якісних послуг пасажирського громадського транспорту, оптимізації мережі міського громадського транспорту.

Проблеми з дорожньо-транспортною інфраструктурою, які мають бути розв'язані в середньостроковій перспективі у 2025 - 2027 роках, а саме: планується забезпечення розвитку транспортної інфраструктури і підвищення якості життя громадян, відновлення міського громадського транспорту тощо шляхом отримання допомоги від інших країн, оптимізації мережі міського

громадського транспорту, забезпечення безпеки дорожнього руху.

Протяжність доріг м.Миколаєва складає 834,9 км, з них 13,4 км дороги державного значення: М-14, Р 06, Н 11, Т 1505, Т 1507, які знаходяться на балансі Служби відновлення та розвитку інфраструктури у Миколаївській області, яка відповідає за їх утримання та ремонт та 12,9 км доріг місцевого значення: О151518, О151412, О151119, О151124, О151125, які знаходяться на балансі управління інфраструктури Миколаївської обласної військової адміністрації, яка відповідає за їх утримання та ремонт.

Інші комунікації

На території міста розвивається мережа мобільного зв'язку. Експлуатуються 3 мобільні оператори: Київстар, Vodafone та lifecell. Покриття мобільного зв'язку на території міста досягає 100%.

Миколаївська дирекція АТ «Укрпошта» забезпечує доставку письмової кореспонденції, посилок, переказів, пенсій та грошових допомог, розповсюджує журнали і газети та налічує 38 поштових відділень.

Екологія

Створення безпечних та комфортних умов проживання містян неможливе без покращення екологічної ситуації в Миколаєві.

Проблеми екології хвилюють мешканців міста, про що свідчать результати соціологічних досліджень, проведених Соціологічною групою «Рейтинг» на замовлення Центру аналізу та Міжнародного республіканського інституту у період з 1 по 5 лютого 2023 року за

Інші дороги перебувають в міській комунальній власності та знаходяться на балансі КП «ЕЛУ автодоріг».

На сьогодні потребує відновлення 4680 тис. м² покриття доріг Миколаївської територіальної громади, для цього необхідно близько 11,7 млрд грн.

Обласний центр м. Миколаїв є основним залізничним вузлом області, вузлова вантажно- пасажирська залізнична станція розташована на перетині ліній Долинська — Миколаїв-Вантажний та Одеса — Херсон.

Миколаївська філія ПАТ «Укртелеком» - 1 відділення зв'язку.

Послуги з теле- та радіомовлення надає КП «Телерадіокомпанія «МАРТ».

Також в місті забезпечується сервіс експрес-доставки документів, вантажів і посилок для фізичних осіб та бізнесу мережею «Нова пошта», «Джастин», «Делівері», «Нічний Експрес», «Автолюкс Миколаїв».

фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).¹⁹

Однією з нагальних проблем міста є якість повітря.

До основних підприємств забруднювачів атмосферного повітря міста Миколаєва можна віднести наступні підприємства.²⁰

¹⁹ <https://iri.org.ua/survey/munitsypalne-opytuvannya-iri-bilshist-naselennya-viryt-u-krashche-maybutnye-skhvalyuye>

²⁰ розділ підготовлен на підставі даних Регіональної доповіді управління екології Миколаївської ОДА про стан навколишнього природного середовища в Миколаївській області за 2021 рік

Підприємство – забруднювач	Відомча приналежність	Валовий викид, т		-/+	Причина зменшення,/ збільшення
ОКП «Миколаїв-облтеплоенерго»	Миколаївська міська рада	220,77	221,87	+1,1	На тому самому рівні
ТОВ СП «Нібулон»	Підприємства України, засновані фізичними особами	454,9	662,49	+207,59	Збільшення обсягів перевантажень
АТ ««Оператор газотранспортної системи «Миколаївгаз»	АТ «НАК «Нафтогаз України»	1992,4	1722,48	-269,92	Зменшення ремонтних робіт на газопроводах
ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ»	Міністерство енергетики України	115,6	108,25	-7,35	На тому самому рівні
ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»	Приватна власність	2531,8	2672,7	+140,9	Збільшення обсягів виробництва
ДП «НВКГ «Зоря» – «Машпроект»	Державний концерн «Укроборонпром»	340,4	290,9	-49,5	Зменшення обсягів виробництва

Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в місті з року в рік збільшуються. Миколаїв продукує майже третину забруднюючих викидів області. Протягом 2021 року перевищення максимально разових гранично допустимих концентрацій (ГДК) спостерігались в атмосферному повітрі м. Миколаєва по формальдегіду. Річний хід середньомісячних концентрацій пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню був достатньо рівномірний по всіх пунктах спостережень. Середньомісячні концентрації формальдегіду підвищувались у теплий період.

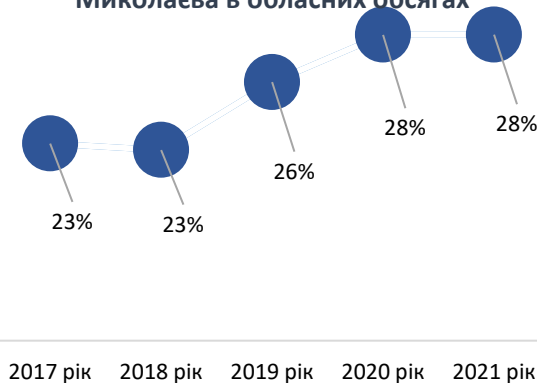
Максимальні середньомісячні перевищення ГДК ср.доб. по м. Миколаєву:

діоксид азоту $q_{ср.} = 0,04 \text{ мг/м}^3$ (1,0 ГДК ср.доб.);

формальдегід $q_{ср.} = 0,013 \text{ мг/м}^3$ (4,0 ГДК ср.доб.);

фтористий водень $q_{ср.} = 0,002 \text{ мг/м}^3$ (0,4 ГДК ср.доб.)

Динаміка питомої ваги викидів Миколаєва в обласних обсягах

**Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
від стаціонарних джерел у регіоні, тис. т**

Таблиця 27

	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Всього по області	14,18	13,1	12,07	11,2	12,19
м. Миколаїв	3,329	3,039	3,153	3,153	3,433

**Концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі м. Миколаєва за період
2019-2021 років**

Таблиця 28

Домішки	Характеристики	Період		
		2019 рік	2020 рік	2021 рік
Пил	q ср	0,08	0,08	0,08
	q т	0,3	0,3	0,4
Діоксид сірки	q ср	0,006	0,005	0,005
	q т	0,022	0,022	0,023
Оксид вуглецю	q ср	2	1	1
	q т	6	5	5
Діоксид азоту	q ср	0,05	0,04	0,04
	q т	0,21	0,15	0,15
Оксид азоту	q ср	0,02	0,09	0,02
	q т	0,09	0,09	0,09
Фтор.водень	q ср	0,001	0,001	0,002
	q т	0,011	0,015	0,01
Формальдегід	q ср	0,019	0,013	0,012
	q т	0,061	0,052	0,056
Бенз/а/пірен	q ср	-	-	-
	q т	-	-	-
Важкі метали, мкг/м ³				
Залізо	q ср	1,35	1,206	0,787
	q т	2,16	2,93	1,47
Марганець	q ср	0,039	0,036	0,028
	q т	0,08	0,07	0,08
Мідь	q ср	0,068	0,034	0,035
	q т	0,34	0,14	0,1
Нікель	q ср	0,016	0,014	0,02
	q т	0,04	0,03	0,04
Свинець	q ср	0,028	0,025	0,029
	q т	0,06	0,05	0,05
Хром	q ср	0,015	0,013	0,017
	q т	0,03	0,02	0,04
Цинк	q ср	0,062	0,065	0,054
	q т	0,16	0,17	0,1
Кадмій	q ср	0,003	0,002	0,003
	q т	0,030	0,010	0,01

Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі найпоширеніших речовин (пил, діоксид азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) в цілому по області та місту Миколаїв, тис. тонн

Таблиця 29

Населені пункти	2018 у тому числі					2019 рік у тому числі					2020 рік у тому числі					2021 рік у тому числі				
	Разом	Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю	Разом	Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю	Разом	Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю	Разом	Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю
Разом по області	13,1	3,123	2,792	0,528	1,955	12,07	3,152	2,494	0,482	1,67	11,2	2,681	2,469	0,458	1,618	12,19	3,88	2,48	0,60	1,73
м.Миколаїв	3,039	0,847	0,475	0,049	0,7	3,153	0,911	0,384	0,076	0,685	3,153	0,927	0,376	0,111	0,69	3,433	1,11	0,45	0,18	0,72

Водні об'єкти м. Миколаєва відчувають на собі значний антропогенний вплив, через потрапляння забруднюючих речовин із дощовою та талою водою, несанкціоновані врізки побутової каналізації до міської системи зливової каналізації, скидання недостатньо очищених стічних вод підприємствами, витоки паливно-мастильних матеріалів та інших хімічних речовин в результаті аварій у акваторії, недотримання технологій при перевантаженні сипучих вантажів у портах.

Комунальним підприємством, що здійснює найбільший скид недостатньо очищених стоків до водних об'єктів області, є МКП «Миколаївводоканал», що експлуатує очисні споруди каналізації м. Миколаєва.

Питома вага скиду зворотних вод згаданого підприємства становить близько 90 % від загального об'єму скидів зворотних вод від усіх підприємств житлово-комунального господарства області.

За формою 2-ТП (водгосп) МКП «Миколаївводоканал» 2021 року до водних об'єктів (Бузький лиман та р. Вітовка) скинуто 20,707 млн м³ стічних вод, з яких недостатньо очищених – 18,648 млн м³. Таким чином, 90,1% від загальної кількості скиду згаданого комунального підприємства складають

забруднені стічні води, що в свою чергу негативно впливає на стан водних ресурсів.

Очисні споруди каналізації м. Миколаєва (далі – ОСК), розташовані біля с. Галицинове Миколаївського району на площі 13,7 га. Мають проектну потужність - 118,0 тис. м³/добу. Методи очистки стоків – механічний і біологічний. ОСК експлуатуються з 1973 року, частково реконструйовані за проектом збільшення потужності, розробленим в 1985 році.

ОСК м. Миколаєва складаються з: приймальної камери, будинку, ґрат, 2 преаераторів, 3 горизонтальних пісковловлювачів, 4 первинних радіальних відстійників, насосної станції сирого осаду, аеротенку із розосередженим випуском стічних вод, 6 аеротенків - витиснювачів, 3 вторинних радіальних відстійників, прийомного резервуару циркуляційного мулу, блоку насосно-повітродувних станцій, мулових насосних станцій, цеху механічного зневоднювання осаду, 7 мулових майданчиків та адміністративно-лабораторного корпусу.

Система каналізації м. Миколаєва знаходиться у незадовільному технічному стані та потребує реконструкції і модернізації.

Інформація про кількість сміттєзвалищ (полігонів) станом на 01.01.2022

Таблиця 30

Назва одиниці адміністративно-територіального устрою регіону	Кількість	Площа під твердими побутовими відходами, га	Зміни площі (+/-) у відношенні до попереднього року
м. Миколаїв ²¹	1	37,93	

На сьогодні час експлуатації полігону ТПВ фактично сплинув. Проте ДП «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут міського господарства» було розроблено «Розрахунок фактичної місткості та залишкового терміну експлуатації полігону ПВ, який розташований за адресою:

Миколаївська область, Миколаївський район, с. Весняне, вул. Нова, 16, відповідно до якого обґрунтовано збільшення терміну експлуатації полігону ПВ на 4 роки. Зазначена документація погоджена рішенням виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 10.05.2023 № 327.

Основні показники утворення та поводження з відходами (статистика), тис.т

Таблиця 31

Показники	2018	2019	2020
Наявність у тимчасовому зберіганні на початок року	1,2	0,8	0,9
Утворено	149,2	215,7	188,6
у тому числі від економічної діяльності	70,2	115,1	96,7
Зібрано, отримано зі сторони	283,4	265,6	244,5
Утилізовано	2,7	2,4	33,6
Спалено	2,5	6,7	0,7
Передано для утилізації	42,5	43,6	17,0
Передано для видалення	132,3	119,6	86,6
Експортовано	0,0	–	–
Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти	166,6	178,0	183,5
Наявність у тимчасовому зберіганні на кінець року	1,6	1,0	2,9
Накопичено протягом експлуатації у місцях видалення відходів на кінець року	10122,3	10300,3	10483,8

В м. Миколаєві актуальним залишається питання щодо реалізації проекту будівництва сміттєпереробного комплексу. На території міста Миколаєва налічується 256 об'єктів зеленого господарства, що відносяться до територій рекреаційного призначення, у тому числі 12 парків, 112 скверів, 4 бульвари та 132 інші зелені зони. Зазначені об'єкти увійшли до

Переліку об'єктів зеленого господарства, віднесених до територій рекреаційного призначення в м. Миколаєві. Загальна площа територій рекреаційного призначення орієнтовно становить 1020 га, на кожного жителя міста Миколаєва припадає близько 22 м² зелених насаджень загального користування.

²¹ <https://www.0512.com.ua/news/3603087/mikolajivskij-poligon-tpv-moze-proziti-se-cotiri-roki>

Таблиця 32

№ п/п	Вид розсадницької продукції	Кількість розсадницької продукції, одиниць		
		2020	2021	2022
1.	Дерева	295	990	-
2.	Кущі	2573	50	-

Крім того, останнім часом гостро постало питання щодо попередження виникнення алергічних реакцій, шляхом заміни породного складу дерев у місті та знищення вогнищ карантинних рослин, зокрема амброзії полинолистої.

Мережа природно-заповідного фонду міста сформована із 21 об'єкта, що відносяться до 8 категорій, загальною площею 1159 га. За період з 2009 по 2022 роки отримано погодження клопотання щодо включення джерела на території міського парку «Богоявленський» до об'єктів природно-заповідного фонду від Міністерства екології та природних ресурсів України. На сьогодні питання щодо оголошення даного об'єкта гідрологічною пам'яткою природи, згідно з повноваженнями, відпрацьовується відповідним структурним підрозділом Миколаївської обласної військової адміністрації. Також за цей період міською владою відповідно до вимог частини другої статті 52 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» було погоджено створення нових об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, а саме заповідання вікових дерев дуба звичайного в парку «Дружба», в мікрорайоні Темвод та на вулиці Садовій. Вищевказані дерева отримали статус ботанічних пам'яток природи,

відповідно до рішення Миколаївської обласної ради від 09.03.2023 № 9 «Про оголошення територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення – ботанічних пам'яток природи і ландшафтних заказників».

Потребують постійного та систематичного впровадження заходи із виховання екологічної культури, проведення просвітницької роботи та виконання різноманітних наукових досліджень та проектних розробок.

Динаміка використання коштів міського цільового фонду охорони навколишнього природного середовища на виховання екологічної культури та проведення просвітницької роботи з населенням за період 2020-2022 років наведена у таблиці. Перелік природно-заповідного фонду (ПЗФ) Миколаєва становить 20 об'єктів (площа - 1159,05 га). Перелік територій ПЗФ наведено в Додатку 3.

Вищеперелічені проблеми потребують формування комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів, які будуть спрямовані на їх розв'язання, що призведе до покращання екологічних показників стану навколишнього середовища.

Таблиця 33

№ п/п	Напрямок використання коштів	Загальна вартість заходів, тис. грн		
		2020	2021	2022
1	Виховання екологічної культури	149,540	117,910	49,900
2	Проведення просвітницької роботи	70,590	48,890	-

Безпека

Під час війни перед містом Миколаїв гостро постало питання забезпечення безпекових умов життєдіяльності територіальної громади, від інфраструктурних основ безпеки економіки — до реальної можливості гарантувати мешканцям захист від наслідків воєнних дій.

Головна увага в першу чергу надається фізичній безпеці людини. Фонд захисних споруд м. Миколаєва складає 222 об'єкти, з них:

- 79 сховищ державної форми власності;
- 93 сховища міської комунальної форми власності;
- 4 сховища в обласній комунальній власності;
- 46 сховищ приватної форми власності.

На обліку Миколаївської міської територіальної громади знаходяться 93 ЗС ЦЗ:

- 72 захисні споруди КП ММР "Захист";
- 7 захисних споруд управління освіти ММР;
- 5 захисних споруд управління з питань НС та ЦЗН ММР;
- 3 захисні споруди управління охорони здоров'я ММР;
- 3 захисні споруди управління з питань культури та охорони культурної спадщини ММР;
- 1 захисна споруда департаменту праці та соціального захисту населення ММР;
- 1 захисна споруда міськвиконкому;
- 1 захисна споруда МКП "Миколаївводоканал".

Аналіз стану захисних споруд:

- 17 об'єктів утримується без порушень вимог ДБН;
- 51 об'єкт має незначні порушення;
- 154 об'єкти не готові до використання за призначенням, з причин виходу з ладу фільтровентиляційного обладнання.

Для населення, яке не підлягає укриттю у сховищах, визначено 483 підвальних приміщення, які можливо використовувати як найпростіші укриття.

Під час проведеного опитування про рівень небезпеки в громаді респонденти зазначили наступне. Дуже небезпечно себе відчують 7% респондентів, їх найбільша аудиторія перебуває у віковій групі 41-60 років. Швидше небезпечно - про це зазначає 29,0% респондентів від загальної кількості. Найбільша кількість респондентів - 714 або 52,1% відзначає середній рівень безпеки в громаді, їх аудиторія найбільше зосереджена у віковій групі 25-40 років.

Найбільше відчуття небезпеки мешканці Миколаївської громади відчують «на транспорті», про що зазначають 770 респондентів. Наступним за рівнем небезпеки місцеві жителі відзначають власний будинок – 384 особи та заклади торгівлі – 289 осіб. 26 респондентів зазначають про небезпеку повсюди, 90 відчують виключно на вулиці. Від початку повномасштабного російського вторгнення українці стикнулися з нестачею укриттів, захисних споруд, бомбосховищ. Ті, що були в наявності, здебільшого мали незадовільний стан, були захаращені, невідготовлені або взагалі недоступні для людей.

На питання про достатність укриттів/сховищ в Миколаївській громаді відповіли негативно 936 осіб або 68,4%, ще 392 респонденти або 28,6% не змогли відповісти на це питання. Задоволеними кількістю безпечних місць перебування є 41 особа або 3% від опитуваних респондентів.

Можливим наслідком неперебування в укриттях або сховищах під час небезпеки є безпосередньо недостатність самих укриттів, наявність перешкод до їх доступу та відповідний стан облаштування таких об'єктів цивільного захисту.

Майже по всіх перелічених питаннях функціонування укриттів переважною більшістю мешканців було надано негативні відповіді відносно них.

Водночас майже відсутнє населення, якому не чуто сигнали оповіщення про повітряну тривогу.

Система оповіщення

З метою виконання завдань з оповіщення населення та керівного складу використовується дві незалежні системи оповіщення:

- регіональної внутрішньообласної системи централізованого оповіщення «Сигнал-ВО»;
- місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій у м. Миколаєві.

На об'єктах комунальної власності встановлено 138 гучномовців, підключених до АРМ міської системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.

Протягом 2020-2022 років на реконструкцію системи оповіщення кошти не виділялись (в 2019 році витрачено 482,51 тис. грн, в 2018 році витрачено 194,875 тис.грн, в 2017 – 49,246 тис.грн). Залишок коштів, необхідних для реалізації проекту, становить 843,369 тис. грн. (без урахування зміни ціни внаслідок коригування проекту). У умовах постійних повітряних тривог система оповіщення (електросирени та гучномовці) піддаються навантаженню (засоби оповіщення зношуються, виходять з ладу, не працюють під час тривалих відключень електроенергії). Це тягне за собою збільшення витрат на технічне обслуговування.

Хімічна небезпека в м. Миколаєві пов'язана із наявністю об'єктів, що використовують небезпечні хімічні речовини або їх транспортування територією міста.

У промисловому комплексі м. Миколаєва функціонують 3 об'єкти, на яких зберігається або використовується у виробничій діяльності 28 т небезпечних хімічних речовин, у тому числі: 13,0 т хлору, 15 т аміаку.

Загальна площа зони можливого хімічного ураження складає 15,615 кв.км з населенням 17,688 тис. осіб. Загальна площа прогнозованої зони хімічного ураження

складає 2,677 кв.км з населенням 3,038 тис. осіб.

Заходи забезпечення засобами радіаційного і хімічного захисту працівників органів місцевого самоврядування та непрацюючого населення, яке проживає в прогнозованій зоні хімічного забруднення передбачено рішенням Миколаївської міської ради від 20.12.2019 №56/65 “Про затвердження міської цільової соціальної програми забезпечення цивільного захисту м. Миколаєва на 2020-2024 роки” (зі змінами).

Стан забезпечення засобами захисту органів дихання

№ п/п	Категорія мешканців	В наявності, шт	% забезпечення
1	Персонал ХНО	911	100
2	Доросле непрацююче населення, яке проживає в ПЗХЗ	399	24
3	Працівники виконавчих органів ММР	812	77

Стан забезпечення особового складу міського територіального формування цивільного захисту

№ п/п	Категорія засобів захисту	В наявності, шт	% забезпечення
1	засобами індивідуального захисту органів дихання від бойових отруйних речовин	208	100
2	промисловими засобами захисту органів дихання від небезпечних хімічних речовин	128	62
3	протигазами ізолюючого типу	23	100
4	одягом спеціальним захисним	77	37
5	приладами радіаційної розвідки	16	7
6	приладами хімічної розвідки	4	25

